

BVRCARDI GOTTHELFII
STRUVII

JCTI CONSVMATISSIMI

SCHEDIASMA

DE

DOMINIO DIRECTO
IN ALIENO TERRITORIO,

CVM PRIMIS

SERENISSIMORVM MARGGRAVIORVM

BRANDENBURGENSIVM TANQVAM BVRGGRAVIORVM
NORIBERGENSIVM IN AVSTRIA.

JENÆ apud FRANCISCVM BORTOLETTI 1743.

CVM DEO!

PARS PRIMA.

DE
DOMINIO DIRECTO IN ALIE-
NO TERRITORIO IN GENERE.

§, I

Meditanti de congruo specimine ante hilarem ab hac celeberrima Salana discessum, edendo, multa equidem & Ecclesiastici Iuris & Feudalis the-
Causae ad laborem huncce arripendum impulsivae.

mata erant obuia, minus adhuc rite excussa, nec pro dignitate exculta; omni-
bus tamen, praesens de dominio directo in alie-
no territorio, in primis SERENISSIMORVM MARG-
GRAVIORVM BRANDENBURGENSIVM, TAN-
QVAM BVRGGRAVIORVM NORIBERGENSIVM
in Austria, praetuli argumentum, tam ob dulcissi-
mam in patriam recordationem, hominibus quasi
innatam,

A

2 DISSERT. PARS PRIMAE DE DOMIN. DIRECTO
innatam, quam quod eram haud immemor Q. M. V.
CII in L. 2. §. 43. ff. de O. I. effati, qui, *turpe est,*
inquit, *patritio & nobili & causas oranti. ius in*
quo versaretur, ignorare. Quam materiam, licet
humeris plane imparem, eo minus declinare pote-
ram, quum me subsidiis, talem ad laborem per-
quam necessariis, Archivorum puta, satis abunde instru-
ctum cernerem, ac Illustris DOMINI PRAESIDIS,
Patroni, ac Praeceptoris summe colendi, uti rarissimus,
sic numerosissimus librorum adparatus ad hance
operam difficultatibus haud desitutam summopere
excitaret animum. FAXIT DEVS O. M. FE-
LICITER,

§. II.

*Dominium
directum in
alieno ter-
ritorio a
posteriori
probatum.*

Nostro in rubrica indicato exemplo domini di-
recti Marggrauiorum Brandenburgensium in territo-
rio Austriaco, plura adiici posse, materiam pluri-
mum illustrantia, eiusque veritatem magis stabili-
entia, vix quemquam, nisi qui status Germanici
& consuetudinum Feudalium prorsus sit hospes, fu-
giet. Cunctis vero Statibus Imperii R. G. hoc iure
gaudentibus palmam praeripere Regem Bohemiae,
animaduertere licet ex SPRENGERI catalogo va-
fallorum, pars Principum, pars Comitum, nobilium-
que summa dignitate coruscantium, ab ipso, eius-
demque regno dependentium, quem in compendio
exhibet in *Institut. Iur. Publ. Lib III. c. IV. p. m. 388.*
vbi sequendi ordine, „ Electorem Moguntiae, Saxo-
„ nem, Brandenburgicum, Palatinum, Archi-Duces
„ Austriae, Duces Burgundiae, Archi-Episcopum Sa-
„ lisbur.

IN ALIENO TERRITORIO IN GENERE. 3

lisburgensem, Episcopum Bambergensem, Herbipolensem, Eichstedenum, Augustanum, Constantiensem, Duces Bauariae, Saxoniae, Württembergensem, Comites Hennebergicos, Burggrauios Noribergenses, Comites Hanouiae, Schwvarzburgercos, Wertheimenses, Stolbergenses, Limburgenses, Ruthenos, Schönburgenses, Wolfsteineses, Equites St. Georgii in Sueuia, nec non ciuitates Norimbergam, & Ratisbonam &c., recenset; Sic etiam in Excellentissimi Antecessoris Pragensis, NEWMANNI de PUCHHOLZ *dissertationibus Iur. Publ. & Feud.* iunctim editis, praesertim in *dissert. V. §. X. XI. & seqq. dissert. VI. §. IV. diff. VII. §. II. III. & seqq.* vestigia horum feudorum passim occurrunt. Bohemiae regis lateri adiungi merentur, Elector Brandenburgicus, qui pagum Grosburg in Silesia & Grosbadegast in Anhaltinis terris in feudum confert, vti ex STRICKII *Exam. Iur. Feud.* SCHROETERVS in *diff. inaug. de dominio directo in alieno territorio*, §. I. sub praesidio Excellentissimi GRIBNERI ventilata, sedulo annotauit; Elector Palatinus, cuius ingentem numerum principum ac comitum, qui eius curiam feudalem recognoscunt, videtis in personati FRIDERICH LEVTOLES *von FRANCKENBERG Europäischen Herold P. I. p. 300*; Marggravius Brandenburgico Culmbacensis, cui, vti perspectum nobis est, & experientia quotidiana edocet, permulti fidelitatis vinculo, sicut in Austria, ita & in Palatinatu Superiori subsunt; Marggravius Brandenburgico-Onoldinus, quem vasalli in territorio Reipublicae Noribet-

bergensi subiecto, aſſeuerante Excellentiffimo HILDEBRANDO in *diff. de vaſallagio ſubiectioem non inferente p. 32.* quam plurimi Dominum dirigentem agnoſcunt; Dux Luneburgenſis, a quo, referente ICto quondam Erfordino G. H. BRÜCKNERO, in *differt. de particulari territorio ſubinfendato cap. 2. §. 12. p. 23.* Rex Daniae ciuitatem & terram Budiadigenſem partem Comitatus Oldenburgenſis feudali nexu tenet; Landgrauii Haſſiae, quibus directum dominium variorum feudorum, eorumque celebrium, in Archi-Epiſcopatu Coloniienſi competit, vti Anonymus, qui THEODORICVS REINCKINGIUS praefumitur, in deductione, cuius titulus: *Fürſtlicher Ertzbiſchöfflicher Bremiſcher Nachtrab.* anno 1641. edit. p. 66. perſpicue reſtatur; Principes Anhaltini, quorum ingens clientum etiam extra territorium numerus recenſetur in N. C. BECKMANNI Profeſſoris quondam Francofurtani meritiſſimi *Hiſtorie des Fürſtentums Anhalt Part. III. Lib. V. c. I. pag. 481. ſeq.*

§. III.

*Continuatio
Probationis
a poſteriori.*

Praecipue vero hoc iure extra territorium ſe iactant, & gloriantur Archi-Epiſcopi, Epiſcopi, Abbates, Abbatiffae, Praelati, Eccleſiae, monaſteria. Cauſam & originem ſi inquiras, iſtam ex oblationibus alodiorum in feuda, medio in primis aeuo & Interregni Magni tempeſtate, qua coelum terrae miſceri coepit, qua diffidationes maxime vigeabant, qua validiores infirmiores opprimebant, quid? qua depraedationes, homicidia, furta, aliaque horrenda facinora quali

quasi lege atque auctoritate permiffa, fancitaque effe videbantur, principibus Ecclefiasticis, & locis fanctis frequentiffime factis, vtplurimum deduci poffe deprehendes. Enimuero turbulenta hac tempeffate non minus extiterat fuperffitiofum feculum, quam militare. Pontificum etenim artibus Clericorum potestas in tantum fastigium erat euectā, vt papalia anathematis fulmina legionibus robuffiffimis maiorem incuterent horrorem, dum ea, tanquam coelo profecta, venerabantur. Qui factum, ut poffeffores bonorum allodialium, non adeo potentes, nunc ex neceffitate, metuentes infultus potentium ad arcendam vim, & tutelam fibi comparandam, ac fecuritatē acquirendam, (vid. BVRGERMEISTER *in Thefauro Iuris Equeffris Part. III. pag. 561.* qui idem de immediata Nobilitate Franconica contendere conatur,) nunc ex fingulari deuotione, quam dicere amocācam fuperffitionem ob remedium animae, vti verba, quorum in chartis veteribus crebra fit mentio, fonant, aliisque cauffis, quas Gieffenfē quondam lumen HERTIVS in differt. *de feudis oblatiſ* pluribus expoſuit, dominium directum in perſonas Eccleſiaſticas, locosque tranſtulerunt. Ortum inde nomen feudorum oblatorum Iure Longobardico Feudali prorfus incognitorum. Sic, teſte HORNIO, *in Iurisprud. Feudali c. 1. §. 39. p. m. 37.* quam plurima feuda ſunt in Thuringia, & Tertis Saxoniciſ, vtpote Sondershuſa, Keula, Seebach, Cleffſtadt, & quaedam Hartzfeldorum terrae, licet Iuri Territorii Saxonico ſubiectae, quae a Sede Moguntina conceduntur, licet

etiam IO. PHILIPPVS, Moguntinus Elector, Iuri
dominii directi, quod in diuersa Territorii Saxonici
loca olim exercuit, vel in illud praetenderit, per Re-
cessum Lipsiensem anno 1665. renuntiauerit. Sic, te-
ste supra laudato BRÜCKNERO, in allegata dissert.
p. 24. aliquot districtus in principatu Hennebergico
ab Episcopo Eichstetensi, Episcopo Herbipolensi &
Abbate Fuldensi Duces Saxoniae in feudum acci-
piunt. Sic, circa med. VX. Sec. principem in An-
halt ab Archi Episcopo Magdeburgense castrum Ber-
neburg cum oppidis & dominio, castrum & oppi-
dum Scandersleben cum dominio & omnia alia hae-
reditaria bona in feudum recepit, EXMEIBOMIO
Tom. II. rerum Germanicarum erudite annotauit su-
pra dictus HERTIVS in *dissert. de feudis oblatiis Part.*
I. §. 6. quae pars prima referta quasi est exemplis horum
feudorum oblatores eximii. Sic & hodie adhuc Prin-
cipes Anhaltini cum oppido *Burg-Scheidingen*, quod
tanquam subfeudum aliis confertur ab Episcopo Ba-
benbergensi inuestiuntur, testante supra laudato BECK-
MANNRO in *Hist. des Fürstenthums Anhalt. l. c. p. 481.* Sic
ab Episcopatu Verdensi, asserente auctore *des Fürstli-
chen Erzbischofflichen Bremischen Nachtrabs p. 66.* varia
feuda in territorio Brunsvico-Lunenburgensi sita reco-
gnoscuntur. Plura cumulare, merito superfedeo.
Agmen claudat Episcopatus Ultraiectensis, a quo tot
celebris nominis vasalli, utpote Duces Brabandiae,
Cliuiae, Geldriae, Comites Hollandiae, Scelandiae,
Erislandiae, Zutphaniae aliique permulti olim de-
pendisse affirmantur, conf. Per-Illustris de LVDWIG

Erläut.

Erläuterung der güldenen Bulle Part. II. Tit. XIV. §. i. lit. a. p. 101. nec non charta vetusta cui titulus: *de Vassis sine fide additis Ecclesiae & Episcopo Traiectensi*: ab Adelboldo sanctae Traiectensis Ecclesiae Praefule, anno Dom. MXXI. IV. Non Ian. euulgata, quam VVILHELMVS HEDA, Praepositus quondam Arnhemien- sis, typis tradendam, Historiaeque suae *de Episcopis Vltraiectinis pag. III.* inferendam curauit, in qua non solum Brabandiae Ducis, & Comitum Geldriae, Hollandiae, Cluensis, aliorumue, verum etiam beneficio- rum, quae ab Ecclesia ac Praefule dicti comites accépe- re, fit mentio.

§. IV.

Quibus praemissis, e re erit, antequam tracta- tionem specialiore aggreddiar, nonnullas quaestio- nes, argumentum hoc concernentes, examini subiice- re, ac pro virili expendere. Ast, actum agere ab- horrens, quae a totj Iuris Ciuilis aequae ac Feudalis interpretibus, quoad dominium, ad nauseam usque sunt inculcata, ruminari nolo, paucissimis me, vt scribendi ordinem obseruem, expediam, definiendo dominium directum, siue potius dirigens, quod sit dominium minus plenum, quo concedens & infeudans potiores domini partes sibi vna cum directione in vasalli personam ac dominium vtile reseruauit, absque iure vtendi, fruendi. Dominium hoc dire- ctum veteri idiomate adpellatum esse *ordeliche Eigen- schafft & herfobafft* ex tribus inuestiturae literis com- monstrauit SCHILTERVS in *Comment. ad Ius Ale- mann.*

Dominium directum seu dirigens definitur, & quomodo veteri idiomate sit nuncupatum, indica- tur.

mann. p. 161. vbi vocabulum *orzel* siue *urzel* iudicialiam potestatem in causis feudalibus domino dirigenti, eiusque curiae feudali competentem innuere putat.

§. V.

Quid significet territorium & quomodo materia substrata accipitur, ostenditur.

Porro praesentis nec instituti ratio fert, omnia, quae circa diuisionem, etymologiam, homonymiam, synonymiam vocis admodum ambiguae territorii notanda, exhauriendi, conferri hac in re meretur BRÜCKNERI dissertat. supra allegata *de particul. subinfeudat. toto cap. I.* nec non HILDEBRANDI dissertat. *de territorio clauso & non clauso c. 1. §. 1. 2. seqq.* Sufficiat mentem declarare, quo videlicet significato vox: territorium: heic accipitur. Accipiendum nimirum non, prout in scholis loqui amant, materialiter solum i. e. pro complexu duntaxat locorum & vniuerso fundi districtu, nec formaliter tantum, pro iure territoriali seu iure competenti in territorium & res, personasque, territorio inclusas, verum mixtim & pro complexu locorum & pro iure territoriali, siue iure terrendi, sine quo ciues ac subditi in officio ac obedientia debita contineri nequeunt; vocis vrbis instar, qua cum ciuium multitudo & nexus imperantium ac parentum, tum solum & aedificia, quibus inhabitant ciues, subintelligitur. Quapropter, quoad *ἔτυμον*, eorum opinioni adstipulor, qui a terrendi iure, quo gaudent magistratus, territorii vocem deriuant, eo magis quam haec deriuatio iure quoque Romano c. c. L. 239. §. 8. ff. de V. S. sit fundata, ideo

ideoque semper mihi arrisit GRONOVII explanatio in commentatione ad diuinum GROTII tractatum de Jure B. & P. L. III. c. VI. §. 4. n. 2. vbi eam ob causam territorium a terrendi iure deriuandum autumat, quod moribus Romanis eo vsque pateat territorium, quousque fas erat magistratibus ac licitum, incedere submoto i. e. ire praeceuntibus lictoribus, qui, vti ait, viam faciant & turbam submoueant. Extra territorium, seu in terris alienae iurisdictionis hoc non fuisse permissum probatum iuit ex scriptoribus Romanis fide dignissimis. Ad stipulatur literatissimis Gallorum Iureconsultus, BARNABAS BRISSONIVS, de verborum significatione, voce Territorium. Hisce MAGERVS a SCHOENBERG forte commotus, territorium in tractatu solidissimo de advocatia armata c. III. n. 263. haud inepte definiuit, quod sit ius terrendi, quod magistratus inter suos fines exercet. Heic denique non omittendum puto, monere, permultos esse, qui curtis vocabulum idem denotare ac territorium contendunt, ideoque feuda dispescunt in feuda in curte & extra curtem: vberior rem expositionem, si lubet, vide in GRIBNERI diss. de dominio directo in alieno territorio §. 2. & de vario vocis curtis sensu du FRESNE Glossario voce curtis & AVG. CHRISTIAN REHFELDT diss. de feudis in curte & extra curtem.

§. VI.

Quin vero dominium directum iure superioritatis territorialis haud competens, sed variis acquisitionum modis, quemadmodum alia regalia, aliave

B

*Dominium
dirigens in
alieno terri-
torio a prio-
ri demon-
iura stratur.*

iura, ut ius sacrorum, ius patronatus, ius advocatiae, ius circa homines proprios, ius conductus passivi vel activi, ius deprehendendi delinquentes & reliqua, quae recentiori stylo servitutum iuris publici adpellatione veniunt, a celeberrimo ICto Helmstaediensi ENGELBRECHTO, in peculiari eoque erudito tractatu *de servitutibus Iuris Publici* exposita, in alieno territorio existere possit, siue, quin dispari nexu vnius praedii causa duos dominos subordinate agnoscere alicui fas sit, cuius vni fidelitate, alteri subiectione sublit, sane non video, quid obster, quum in vna eademque persona diversissimi respectus concurrere possint, ac vna eademque persona diversimode consideranda: hinc multum mirari subit hoc inficientes, ac in dubium vocantes, prorsus immemores regulae: vnius rei plures esse possunt causae, qui scrutando, an sine domini territorialis consensu, praedia extraneo offerre & sic principis iurisdictioni se subducere liceat, e vestigio feuda extra curtem plane reiciunt; Namque non vna ratione haec directa dominia in alieno territorio constitui, pluribus com-
monstravit GRIBNERVS *in cit. diff. §. 13.*

§. VII.

*In quonam
hodie, & in
quonam o-
lim differen-
tia vasalli &
subditi con-
sistit, ex-
planatur.*

Ex his, quae iam posuimus, fluit, magnum
inesse discrimen vasallum inter pure consideratum,
& subditum, quorum plurimas differentiae notas
GERDESIVS ICtus quondam Gryphisvaldensis *in*
tr. de mandatis auocatoris c. VIII. §. VI. nerveose
dedit, fufius vero KNIPSCHILD in spisso opere *de*
Nobi-

Nobilitate cap. IX. Praecipuam differentiae notam characteristicam quaerunt in dispari, quo dominis sunt adstricti vinculo, dum aiunt, vasallus fidelitatis duntaxat, subditos vero subiectionis nexu domino esse obligatos, indeque hi, qui praestant homagium seu iuramentum subiectionis obedientium, *Geborsame*, isti vero, qui praestant vasallagium, seu iuramentum fidelitatis, fidelium, *Getreue*, nomine insigniri consueverunt HERTIVS *de subiect. territor.* §. XI. IO. KAVEMANNI *Dominus & Subditus Part. II. tit. 1. n. 36. 37.* Quantumvis etiam haec omnia certa sint ac indubitata; minimeque inficiandum, certo respectu convenientissime hodie dici, aliud esse vasallum, aliud esse subditum; nec a vasallagio semper & vbiuis ad subiectionem territorialem, nec a dominio directo ad imperium territoriale recte inferatur: eosque duos maxime in legibus imperii fundamentalibus distincte adpellatos videamus, exemplum esto art. V. §. 42. I. P. vbi: *nec non vasalli, subditi &c.*; primaeuo tamen statu longe aliter rem sese habuisse, testis est acutissimus quondam Ictus IOH. SCHILTERVS in *comment. ad ius Aleman. ad cap. IV. §. IX. p. 67.* vbi, *regulariter olim*, inquit, *concurerunt in vna persona & fidelitas subiectionis & vasallagii*: causamque praemittit, eo quod ab initio feudorum, feuda de suo tantum dominio atque territorio subditis suis reges ac principes concesserunt: Et sicuti in tota paragrapho id operam dat, ut ostendat, vasalliticae fidelitatis exactionem vetustiorum esse quam subditorum iuramentum, nec

non quemlibet vafallum, nullo interueniente discrimine, olim exitiffe fubditum, ita ortum feparationis vafalli a fubdito in fubfequenti paragrapho annectit, quem vel ab oblatione feudorum, vel ab exemptione quoad fubiectionem, petit. Priori cafu, dominos territoriorum fub certis conditionibus, quibus varias immunitates & fuperioritatem territorialem fibi referuarunt, terras fuas in feudum obtuliffe; pofteriori vero cafu, imperio hactenus fubditos per fpecialia priuilegia, faluo duntaxat vafallagio, fubiectionis immunes effe redditos. doctiffime demonftratum iuit, cui adiunge PVFENDORFIVM in difput. *de republ. irregul.* §. 12. Ex quo tempore multiplicia feudorum hodie vftatorum genera enata firmiter mihi perfuadeo, nec non diuerfum ius, diuerfamque potestatem pro circumftantiarum diuerfitate, domino in vafallos diuerfimode competentem effe enatam omnino praefumendum arbitror. Hoc pacto potestas alia domino eft propria, quodfi feudum in territorio domini fitum, & vafallus ibidem domicilium fixerit, alia, fi feudum extra territorium, & vafallus ibidem domicilium habeat, alia, fi feudum in territorio, vafallus vero extra territorium habitet, vbi, prout variant cafus, potestas eft vel extenfa, vel reftrieta, quae capita fequentibus §phis paulo fufius abfoluemus, cauffasque infimul, in quibus coram domino conueniantur vafalli, refpiciemus.

§. VIII.

Cafus fi feudum in territorio fitum,

Ad primum quod attinet cafum, fi feudum in territorio fitum, ibidemque vafallus domicilium foueat;

ueat: Quaestio venit decidenda, an & quatenus vassallus subditus nuncupari queat? Quam ad decidendam quaestionem circa praedicatum aliqua moneamus necesse est, scilicet qui praesumantur subditi. Vbi modus constituendi subiectionem ab ipso subdito probe secernendus. Subditus vulgo definitur, quod sit persona domino territoriali ad fidem, obsequium & reuerentiam vi subiectionis obligata. Quoad modum vero constituendi subiectionem, haud falluntur, tradentes, domicilium, (quod in Iure nostro Ciuili L. 7. Cod. de incolis, locum significat, vbi perpetuo permanendi alicui animus est, nisi aliud auocet,) veram & vnicam esse causam, quae faciat subditum proprie dictum vid. HERTIVS de subiectione territoriali §. XII. LAUTERBACH de domicilio cap. VIII. §. 50. KNIPSCHILD de Nobilit. L. 1. cap. XI. num. 101. & 150. MAGERVS a SCHÖENBERG de advocat. armata cap. VI. n. 607. Id quod tam Iuri Ciuili ac Canonico, quam moribus Germanicis conueniens, nec aequitati ac iuri naturae aduersatur, dum nemo non in territorio quodam habitaturus, legibus Prouinciae se subiiciat, territorii superiorem agnoscat, istique fidem obsequium & reuerentiam praestet, prout par est, taciteque in cuncta haec, & subiectionem consensistalis praesumitur, nam, omnem potestatem ad vnum conferri pacis interfuit, ait TACITVS L. 1. Hist. c. 1. Caeteras autem notas, symbolaque, quibus vassallum a subdito plerique Ictorum dignoscere gestiunt, qualia sunt iuramentorum differentiae, diuersaeque formulae in istis contentae, quibus domino vel fides, vel

ibidemque
vassallus ha-
bitet, propo-
nitur, & quis
dici queat
subditus, de-
ciditur.

obsequium, vel reuerentia promittitur, multis obnoxia esse dubiis, nec ubique validam esse conclusionem, quando ex homagii praestatione ad subiectionem inferendam vel eiusdem omissione ad pernegandam subiectionem argumentantur, colligo exinde, quod iuramenta saltem sunt accessoria, nec nouam ac peculiarem producent obligationem, verum, vt PENDORFVS de Iure Nat. & Gent. L. IV. c. II. pronunciat, in sese validae, velut accessorium quoddam vinculum superuenit, dein quod illa iuramenta, salua fidelitate, vid. Magni Icti G. A. STRVII *Syn. Iur. Feud. cap. VIII. aph. 16. num. 3.* saluaque subiectione ex speciali domini gratia remitti possunt, KLOCK *conf. 17. p. 329.* tum, quod verba *Geborsam, Gehorsig, Getreu* multiplicis sunt significatus, & modo pro obedientia, modo pro fidelitate accipiuntur, vti testatur doctissimus DANIEL HEIDERS *der Lindäuischen Ausführung pag. 840. & 841.* Eadem ratione multae inuestiturarum literae Austriacae mihi oculis obuersantur, vbi formula fuit adhibita, *Getreu, Gehorsam und gehorsig*, quis vero dicat, Serenissimos Marggrauios Brandenburgicos istos vt subditos, seu tanquam subiectione ipsis territoriali adstrictos vnquam habuisse, siue hoc ius sibi vnquam vindicasse; omnia igitur potius secundum subitratam materiam sunt intelligenda, ac consuetudines loci sedulo inspicendae; Quibus superstructis, facillimum nunc erit adplicatu, vassallum quoque nullo interueniente discrimine, an sit mediatum, an immediatum, vi I. P. *art. V. §. 28.* cuius feudum in territorio domini dirigentis situm, ibidemq; do-

micilium foueat, esse subditum, idque tam Iure antiquo, BETER *delin. Iuris Germ. L. III. c. XXI. §. 6.* quam praxi Camerali v. ROSENTHAL *de feudis c. VI. concl. 85. n. 9. lit. m.* vbi dicit, saepius in camera, imo quotidie sic obseruari. Qua de causa Domini territoriales in mandatis atque edictis, quae euulgantur, ac affiguntur, his iure meritoque vtuntur formulis: *Wir gebieten allen unsern Pralaten, Gräven, Herren, denen von der Rittertschaft, Burgermeistern, Richtern, Rath der Städte &c. Schultheissen, Dorff-Vorstehern und insgemein, NB. allen Unterthanen vbes Stands oder Würden sie sind. v. SECKENDORF Fürsten. Staat Part. II. c. I. §. 5.*

§. IX.

Necesse, vt distinctionis in praeiudicium Sere-
nissimorum Statuum Imperii in Franconico, Sueuico, *Distinctio in territorium clausum & non clausum reiiicitur.*
& Rhenano circulis inuentae, inter territorium clausum & non clausum, vix ante Seculum enatae rationem habeamus. Quemadmodum enim ipsimet strenui huius distinctionis adsertores de eius significato, origine, atque explicatione serram altercationis inter se reciprocant v. THOMASII *diff. de inutili brocardico: quidquid est in territorio, praesumitur etiam esse de terris. §. XLII.* nec ipsi saepius norunt, quid velint, dum hic fundamentum huius distinctionis collocaet in distinctionis terrae mediatae & immediatae, vt COCCIEVS, *Iur. Publ. c. XV. §. 40. seqq.* alius in dissipatione Ducatum Franconiae & Sueviae, extincto Conradino; vt D. HILDEBRAND *in diff. de terris. clauso & non clauso cap. II. §. 5.* tertius in statu prouincia-

rum, qualis proxime ante & post fractos Saxoniae, Ba-
 variae, Franconiae, Sueviae ducatus erat, vt auctor exami-
 nis dissert. de *Iurisd. feudalis* Neumanno a Puchholz, op-
 posit: *cap. VIII. §. 10. seqq.*, quartus in maiori aliqua
 potestate, quae in territorio est, vt *TITIVS de habi-
 tu territ. c. I. §. 72* & sic porro, variique qui in euol-
 uendis scriptis ad hanc materiam spectantibus depre-
 henduntur significatus, quilibet rem in suam, sui que
 domini partem interpretaturus, rem reddunt incer-
 tissimam; ita posito, sed non concessio, quod omnes
 circa huius diuisionis naturam & effectus sint confor-
 mes, nil inde enascēretur, nisi vana quorundam ICro-
 rum atque inanis opinio, quae licet in multis partium
 studio deditis animis altas radices egerit, & quan-
 dam veritatis speciem prae se ferat, nullo tamen le-
 gum fundamentalium nititur fundamento, nec vbi-
 quam legis vim ac vigorem obtinebit *arg. CAPIT.
 CAROL. art. XV.* circa finem; hinc, *nulla*, inquit
 Per-Illustris I. P. DE LVDEVVIG in *opusc. Misc. Tom. I.
 L. II. c. 3. §. 10. lege scimus doctorum responsis, auctori-
 tatem tribuendam esse in publico iuris litigio, cum eorum
 priuilegia intra limites potius versentur iuris priuati. Mi-
 seram igitur causam & omni iure destitutam autumo,
 cuius iustificatio a distinctione ista vel sola, vel prae-
 cipue dependet, & miserrimam esse oportet eruditio-
 nem doctorum, quibus in deducendis iuribus domi-
 norum suorum aqua statim haeret, si non ad illam
 distinctionem tanquam ad sacram anchoram refugere
 ipsis liceat. Qua de causa praestat subscribere senten-
 tiae Illustris Praefidis, qui, dum in *Synt. Iur. Publ.
 cap.**

cap. V. §. 5. neruose, ac solide rem decidens, contrarium a posteriori erudite docuit, clausulam annectit, omnia praesumi clausa, donec exemptio demonstretur, quocum, vt e diuericulo quasi redeamus ad supra dicta, coincidit; principes & alii territoriorum domini fundatam intentionem habent ex eo, quod omnia, quae intra eorum territorium continentur, ordinariae ipsorum iurisdictioni subiecta censeantur, nisi probetur & doceatur exemptio KNIPSCHILD *tr. de Nobil. L. I. c. IX. n. 147.* quae exemptio titulo habili est demonstrando, etiam, vti TEXTOR in *tr. de possess. iurisdic.* vult, in possessorio.

§. X.

Subiectionis effectus est, vt ab huius communitatis clientibus homagii praestatio cum vasallagio coniuncta, quae a Ictis vulgo subiectionis agnitio adpellicari consuevit, exigi queat, vi cuius, ad obsequium, reuerentiam ac fidem domino praestandam vasallus eo magis adstringitur, & quum huius generis vasallus duplici & fidelitatis & subiectionis vinculo domino sit obstrictus, facile est ad intelligendum, istum in omnibus, quae excogitari possunt, causis tam personalibus, quam realibus, in causis tam feudum, eiusque nexum concernentibus, quam ciuilibus. criminibus, ecclesiasticis & quae sunt reliqua, parere domino territorii, ac in ipsius curia respondere cogi posse. Quod, si opus esset, multis ac infinitis exemplis practicis declarari posset, vnicum exemplum addo, nimirum exercitium Iuris territorialis in Ioachimum

C

Truch-

*Quid iuris
in vasallum
qui simul est
subditus &
quibus in
causis se talis
vasallus co-
ram Domino
sistat, oportet, enarratur.*

Truchses von Wetzhausen, nobilem Imperii Immediatum in sententia de an. 1593. Ioannis Casimiri, Ducis Saxoniae contra istum lata: vbi inter alia extant haec verba: Wenn du nun gleich an andern Orten ausserhalb unsers Fürstenthums Reichs. befreiete Güter haben und dich dabero für einen freyen vom Adell mögest, so bestehet doch ex praestatione bomagii, ratione subiectionis domicilii, nec non iuramenti fidelitatis, ratione feudi & bonorum, so du von uns zu Leben getragen, vor uns zu stehen schuldigk. Et paulo post: derowegen bist du auch schuldigk und verbunden, vor uns in allen Sachen tam personalibus, quam realibus zu stehen: zum andern bist du unser geschworener Landsaß und Vnterthaner, nicht allein ratione bonorum, sondern auch ratione domicilii. videatur Illustris Praefidis Neu-Eröffnetes Historisch- und Politisches Archiv Pars I. p. 291. seqq.

§. XI.

Quid iuris, in casu, si feudum extra territorium sit, ac ibi vasallus domicilium foueat, de- datur.

Toto, vt aiunt, coelo a nostro casu proposito dispescitur alter, si feudum extra territorium situm, ibidemque vasallus domicilium fixerit. Enimvero sicuti iste duos agnoscere tenetur dominos, & territorialem & feudalem, vel si ipse est dominus territorialis, prout ex exemplis supra allatis patescit, tantum, quoad causas feudales, feudalem: ita nil, quod in detrimentum, multo minus destructionem superioritatis territorialis vergat, admittendum, sed potius literae inuestiturae, iuramenta clientum, seruitia, cunctaque reliqua ea lege sunt regulariter interpretanda, vt vtrique & territoriali domino & dirigenti ius suum

inita adsint, vel an immemoriali praescriptione ali-
quod ius in vasallos & feuda, sciente ac tacente Do-
mino territoriali, acquisiuerit, vel omnibus his de-
ficientibus, mores & consuetudines cuiusdam regi-
onis maxime sunt attendendae. Vnicum ad vltimum
hoc assertum meum stabilendum adducam locum viri
celeberrimi, IO: IOACHIMI MULLERI *in Reichs-Tags
Theatro unter Kayf. Frider. VI. Vorstell. cap. XXIII. §. 50.
p. 333.* vbi sequentia de feudis Saxonis in alieno ter-
ritorio ait: *Ist das Leben ausserhalb Sachsen gelegen,
wvelch ein ausvvertig Leben genennet vird, so hat der
Vasall, vvenn er nicht sonst vwegen anderer in Sachsen
gelegenen Güter ein Untertban ist, nur die Lebens-
Pflicht abzulegen, vviervvobler, vvelches einer besondern
obseruanz der Sechsischen Lande zu zuschreiben, vor
Sachsischen Gerichten in allen personal und denenienigen
Real-Klagen, so das Leben betreffen, belanget, und da
er ungehorsamb aussenbleibet, bey Verlust der Leben,
citiret vwerden, die Execucion aber nicht vweiter, als
in das Leben, vviervvobl vermittelst requisition des iu-
dicis ordinarii, vollstreckt vwerden kan.*

§. XII.

*An non in
personalibus
causis tem-
pore antiquo
vasalli feu-
da extra ter-
ritorium ha-
bentes, ibi.*

Haec perlustrando, in mentem mihi venit, an
non aequè iure antiquo vasallus, etiamsi feudum
extra territorium situm, ac ibidem habitet, in per-
sonalibus ac feudalibus coram domino directo sistere
se, obligatus sit. Quam coniecturam euincendi peri-
culum facturus, rem ex prisco ministerialium statu,
quanta poterit fieri breuitate, deduco. Ministeriales
sue

siue *Dienstmannum* qui inter septem clypeos militares seu *Heerschilde*, in quos nobiles in legibus olim Germanicis, utpote *Iure Alem. c. 1. §. 1. Landrecht Lib. I. directioquant. III. &c.* distinguebantur, sextum clypeum gerebant; hi, ut ut nomine & re a vasallis differrent, ut illustres Praefes in *Historia Iur. Cap. VIII. §. 10.* ex scriptoribus probatissimis demonstratum iuit; tantum tamen aberat, ut incapaces fuerint feudorum acquirendorum & concedendorum, ut potius omnes ac singuli, qui sub quadam septem clypeorum militarium classe comprehendebantur, caeteris, qui clypeo carebant, exclusis, essent digni, qui feuda acquirerent. Id quod non tantum ex ipsis iuris antiqui fontibus, sed & auctoritate ac testimonio scriptorum fide conspicuorum, & exemplis permultis, si instituti ratio & temporis angustiae permitterent, demonstrari posset. Sic AVCTOR VETVS DE BENEFICIIIS s. 50. p. m. 114. edit. Thomaf. ait: *dominus nullius hominum recipere renuat, nisi illius, qui legali clypeo careat*, quocum conuenit IVS ALEMANNICVM cap. XLI. SAXONICVM cap. XXIII. LANDRECHT cap. XVII. Notatu inprimis digna iudico, quae LEHMANNVS, in Chronico Spirensi c. XIX p. m. 91. edit. an. 1612. posuit, cum ait: *Edlingi oder Edelknecht haben gebeiffen, die von Ursprung und Anfang frey geuiffen, und deren Freyheit von einem zum andern von vielen unerdennlichen Iahren geuehrt, und niemabls zu Knechten oder Schlaueu gemacht seyn, fast allen halben werden sie ministriales genennt, sonder Zweifel darumb, dass ein ieder bevorab in seiner Jugend den Königl. Hoff*

13

bedienet, und bernacher von König nach ibren Verdien-
 nen, oder des Glücks voblimeynen mit Lehen Gütern
 begabt, und davon den Nabmen vassi oder Vasalli do-
 minici bekommen, & quae in Friderici II. Imperat. lu-
 re quod a GOLDASTO in Reichs-Satzung Part. II.
 an. 1236. c. I. n. 5. adlarum, reperi, vbi verba: bezu-
 get er bernach dye Dienstman oder dye eygen Lute der
 Richter in des Gerichte es gescheben ist, der soll sie zu
 acht thun, und soll sie nimmer drauß lassen, sie vollen
 denn dem Vater den Schaden zvviveltig geben, den er
 von yene Rate oder Hüffe genommen hat, und den Rich-
 ter sin recht. Dieselben Lehen heben von dem Vater,
 dieselben Lehen sollen dem Vater sin ledig zu Haut, so
 er sich bezugt, und soll syn yene nimmer vvieder Lehen,
 libet er yne sie aber vvieder, so soll also viel, als des Le-
 hen ist, den Richter ohne Wiederrede geben. Ex quibus
 omnibus luculentissime patet, ministeriales etiam ex-
 titisse vasallos. Sicuti vero inter varia, quam domi-
 nus in ministeriales exercebat, potestatis genera, haud
 infima erat, vt obligari, permutari, nec non vendi-
 tione, & quouis alio titulo vel contractu vna cum Co-
 mitatibus, Dynastiis, feudis & castris, quibus erant ad-
 scripti, transferri potuerint, conf. Illustris de PLOEN-
 NIES d. ff. de ministerialibus, l. b. XVI. & XVII., qua-
 les permutationis ac emtionis contractus, vbi reuera
 translati sunt, adposuit ANT. MATTHAEI de Nobi-
 litat. L. IV. c. VIII. p. 945. & cap. XXIII. p. 1074. &
 auctor supra laudatus der Lindauischen Ausführung
 p. 595. & 596. Summe quondam Reuerendus Antistes
 Quedlinburgensis D. FRIDER. ERNEST. KETTNER

in Antiquitatibus Quedlinburg. p. 133. seqq. ; ita facile euenire poterat, vt vna cum Ministerialium translatione, feuda infimul, quae possidebant, darentur & constituerentur extra territorium, facit huc transactio inter Comitem Hollandiae & Episcopum Traiectinum inita, quam ex HEDAE Historia MATTHAEI de nobilit. L. IV. c. XXIII. p. 1074. sequenti modo adfert: Omnes Ministeriales vel seruos, qui ad Episcopatum pertinebant in terra comitis Hollandiae manentes, exceptis militibus, & eorum liberis, dedit mihi & meis successoribus Dominus meus Traiectensis Episcopus; Ego similiter omnes ministeriales, vel seruos, qui ad comitatum Hollandiae pertinere dicebatur, in terra Episcopi manentes, exceptis militibus & eorum liberis: vbi quaelibet pars milites, sub quibus temporibus antiquis & sensu Iuris Longobardici vassalli subintelliguntur, in alieno territorio sibi reseruauit. Quorum vero vassallos, quod nobis potissimum incumberebat demonstrare, tam in feudalibus causis, quam in mere personalibus coram Domino dirigente fuisse conuentos, nimia, quam dominis competiit in vassallos, qui simul erant ministeriales, potestas, neminem dubitare sinit, conferri heic omnino meretur laudati a PLOENNIES dissert. de ministerialibus a pag 8. vsque ad p. 21., qui optimorum scriptorum testimoniis munitus, eorum potestatem distincte explicuit, & potissimum §. 35. demonstrauit, multos nobiles hodiernos, ex ministerialium classe descendisse.

§. XIII.

Tertius casus: si feudum in territorio sit situm, vasallus vero extra territorium habitet; propositus deciditur.

Sed pedem nunc promoueo vltimum ad casum, quodsi feudum quidem in territorio situm, cliens seu vasallus vero extra territorium larem, fortunariumque suarum sedem constituit. In diuersas heic incidimus Doctorum opiniones, quas omnes prolixè exponere, superfluum duco; sunt enim, qui in his vasallis homagii præstationem negant, sunt vero, qui dissentiunt, istudque omnino præstandum aiunt e. g. PHIL. KNIPSCHILD *de Nobil. L. I. c. XI. n. 151. & de Ciuitat. Imperii L. I. c. III. n. 17.* Plerique distinguunt inter homagium personale, seu plenum, & reale, seu minus plenum; istud subditum facere, hoc vero nequaquam statuunt. KNIPSCHILD *de Nobil. L. I. cap. XI. n. 160.* & KAVEMANNVS *in domin. & subdit. P. II. tit. I. n. 29.* se fundans in *L. 18. §. 25. ff. de muneribus & honoribus*, ideoque sic definiunt homagium reale, quo quis solummodo ratione bonorum nonnullorum alterius iurisdictionem & imperium agnoscit alii vero istos, qui iuramentum reale præstitere, subditos reales adpellant vti HERTIVS *d. ff. de subiect. territ. §. III. Tom. I. opusc. p. 369.* ETBEN *elect. feud. c. XI. §. 12.* alii rursus, quos HVLDT. ab ETBEN *in cit. cap. §. 14.* adfert, illam distinctionem vt vanam ac inlittam plane reiiciunt, tantamque animaduertimus opinionum diuersitatem, vt profecto difficile sit, certi quid hac in re definire, dum hoc in casu consuetudini plurimum esse attribuendum testatur METLERVS ab EHRENBACH *de princip. ac stat. Part. II. cap. XXXVIII. §. 6. p. 349.* Quidquid sit, hoc

ca

tamen vero maxime videtur consonum, tales ut clientes tam in feudalibus, quam realibus actionibus, causisque bona in territorio sita, concernentibus, coram domino directo conveniri queant, istorumque bonorum intuitu saltem domino subiecti videantur vid. HORNIVS in *Iurispr. Feudali c. XIII. §. IV.* in mere personalibus autem actionibus non aequè, eo quod bonorum possessio personam, qua talem, non afficit, sed personae tantum ratione bonorum & onerum hoc vel illud iniungitur & ad bona pertinet, videatur HERTIVS citato loco. Ideoque his in actionibus tantum coram domino in cuius territorio degunt, se sistant, necesse habere credo. At, quanquam cuncta haec in thesi firma videantur, mores tamen regionum & praxin etiam heic variantes cernimus, ut adparet ex causa *Orienburg contra Beyern & Waldeck contra Sachsen.*

§. XIV.

Perspectis nunc causis, in quibus vasalli se coram domino dirigente sistant, oportet, nec non diverso clientum respectu, superest, ut levi duntaxat brachio nonnulla de curia & magistratu vasallorum tangamus. Priscum statum inspicienti adparebit, causas feudales olim indistincte coram paribus curiae fuisse ventilatas; quos in plurimis causis eosdem causas civiles audivisse, nec iudicium aulicum, nisi die suae termino e. *Montag vvar Hoffgericht, Donnerstag vvar Lebergericht, &c.* & obiecto distulisse, praeter alias coniecturas ex HENRICI SPELMANNI Britanno-Angli asserto, probabiliter confici potest, qui in

Heic de loco iudicii feudalis, diversis istius nominis, & modo procedendi breviter agitur.

Glossario sub voce: *pares*: tradidit, prisco iure Feudali pares curiae obligatos fuisse adesse domino in quibuslibet causis grauioribus, domi consilio, foris armis &c. Sic & nullibi certum legimus praescriptum ad iudicium feudale destinatum, sed, vt ex cap. CXIV. *Iur. Alemann.* in omnibus locis patet, exceptis Ecclesiis & coemiteriis, iudicia feudalia celebrare erat permis- sum. Quod iudicium modo *Lebtegeding*, modo *Mann- Cammer*, modo *Mann-Gericht* nuncupatum, sicut & hodie in quibusdam regionibus *Leben Canizeley*, in aliis *Lebenhoff* audit. Modum vero procedendi anti- quum, siue sit praefens vasallus, siue absens, si ni- mirum contra contumacem proceditur, viuis quasi coloribus delineauit, SCHOTTELIVS in tr. *de singu- laribus Germaniae iuribus cap. IV. a. pag. 118-127.* cui descriptioni annexit formulas, quibus vasalli in insti- tutis contra dominos actionibus vsi; modernum vero Processum enucleauit LVDOVICI in *Leben- Process. a. cap. V.* vsque ad fin. tractationis.

§. XV.

*Causarum
feudalium
magistratus
& eorum di-
uersitas, pro
causarum &
iurium di-
uersitate ex-
ponitur.*

Quod magistratus vero & iudices feudales, ca- sus inter se inuicem probe sunt separandi. Multum nunquam non intercedebat discriminis, an lis sit exor- ta duos inter vasallos de re feudali, an vero controuer- sia ageretur inter dominum & vasallos, vel dominum causa aliquatenus concerneret. Sin prius; dominus feudi dubio procul erat competens iudex II. *Feud. 55 §. 2. praete- rea sin inter &c.* adhibitis tamen paribus curiae vt G. A. STRLIVIVS in *Synt. iur. Feud. cap. ult. apb. V. n. 1. ex. 1. Feud. 18.* demonstratum iuit & IVS ALEMANNICVM

NICVM *cap. CXVI.* hoc exigit, sin posterius, pares
 curiae erant iudices competentes, eo quod nemo in
 propria causa iudex esse debet, idque tam Iure Feu-
 dali *II. Feud. 16. 20. 55. in fine*, quam antiquis legi-
 bus Teutonicis, *cap. X. Iur. Alemann.* aliisque, hoc
 tamen interueniente discrimine, vt iuxta Ius anti-
 quum Alem. dominus in propria quoque causa, quam-
 diu praeparatoria causae agebantur, ipse curiae praes-
 ideret, in successu autem processus, pares causas do-
 mini audientes & iudicantes, a Domino constituerentur
 & curiae praeponerentur, vt liquet *ex cap. CXX.*
Iur. Alem. So der Herre mit seiner Manne Lebenrecht
in vvil, so soll er einen einer Manne an sine stat setzen,
den man nüt argwenig bate confer: SCHILTERVS in
 comment. ad hunc locum; secus ac Iure Feudali Lon-
 gobardico, vbi, vt textus *II. Feud. 16.* testatur, con-
 tentio inter dominum & vasallum per pares illius do-
 mus, (haud igitur constituti a domino,) dirimebatur.
 At enim vero. vnde hi iudices parium curiae
 adpellationem sortiti, in varias sententias abeunt in-
 terpretes, quas LIMNAEVS *notitia regi Francici c.*
XXV. sedulo congeffit. Rei conuenientissimum est,
 statuere, hoc nomine fuisse insignitos, quia compa-
 res & ratione vasallagii aequales sunt, conf. du CAN-
 GE *in Gloss. sub voce: pares.* Sunt enim pares curiae va-
 falli, seu conuasalli, qui in eadem curia, curte, do-
 mo, seu territorio, regis siue principis, siue comitis,
 vel in eadem ditone, in qua feudum situm, ab vno
 eodemque domino feuda acceperunt, eodem vin-
 culo ipsi obstricti, pares etiam condiciones require-
 bantur cum vasallo litigante.

§. XVI

*Quaestio, an
hodie adhuc
defunt pares
curiae, deci-
ditur.*

Grauis inde enascitur quaestio, an conclientes, seu pares curiae adhuc hodie iudicis vicem obeant! Haud defunt, qui id negant, nec, qui affirmant. Negantem sententiam inter recentiores scriptores defensum iuit B. GEOR. BETERVS *in delin. Iur. Feud. cap. X. th. 23.* aliosque vt SECKENDORFIVM STRVVIVM & SCHOTTELIVM: huic sententiae adhaerentes allegavit; affirmantem contra tueretur SCHILTERVS *in comment. ad ius Alem. ad Cap. X. §. 2. p. III.* Neutri vero horum parti calculum vniuersim adicere fas est, nam quae a Beyero loco citato adserta, quod, quae a paribus curiae adferuntur, nullius sint momenti, permultis exemplis harum curiarum feudalium hinc inde vigentium & a LVDOVICI *in Lebens-Proceß c. I. p. 60. seqq.* descriptorum refelluntur; Sic nec Schilteri sententia heic in vniuersum locum habet, dum ostendit, vasallis parium iudicium petentibus id non denegari posse, vel etiam si nonnullibi cognitio caussae domini cum vasallo per regimen aulicum expediatur, consiliarios tamen praesumi, vel ex vasallis, vel ex parte duntaxat adscitos, adeoque reuera esse pares: quilibet enim facile assensum mihi praebit, consiliiarii munus cum parium curiae officio non esse confundendum, dum a consiliario ea, quae a pare curiae, non requiruntur, dein, licet ius feudale Longobardicum, quod doctrinam parium curiae in se continet, in Germaniae sit receptum, in subsidium tamen tantum esse receptum, quatenus videlicet consuetudinibus Germanicis & cuius

iuslibet regionis haud repognat, docuit Illustris THOMASIVS in *Select. feud.* §. LXXII. Consuetudines vero contrarias dari, ita, vt parium iudicium nonnullis in regionibus plane hodie cessauerit, & in eius locum vel arbitrium constituitur, vel causa domini cum vasallo ad summum adpellationis iudicium prouinciale deuoluatur, indubitatis exemplis confirmauit saepe citatus LVDOVICI in *Lebens-Process* c. 1. §. 62. *seqq.* Praestat igitur, quemadmodum in multis aliis, ita & in hoc iuris feudalis capite, consuetudines moresque attendere, quos pro diuersitate regionum mirum in modum variantes obseruabimus.

§. XVII.

Denique silentio haud praetereundum, curiam Exceptio regulariter aulam domini sequi. Quae licet regula aulam domini sequitur: adducitur. videatur vniuersalis, in Austria tamen patitur exceptionem, vbi domini dirigentes extranei, vt pote Episcopi Babenbergensis & Passauiensis, Marggrauii Brandenburgici in Franconia, aliique speciale iudicium constituere tenentur, ex priuilegio Austriacorum praesens, vsu longissimo confirmato. Quae ratione recentiori aeuo a Ferdinando Rege Romanorum mandatum generale quinque prouinciis haereditariis Austriae inferioris iniunctum, ne extra territorium inuestituram accipiant; verborum tenor sic se habet: *So gebietben wir euch allen und einem jeden insonderheit mit allem Ernst und vollen, daß ihr nur binsübro die Leben, so ihr von den ausländischen Fürsten zu ersuchen und zu empfaben habt, allain im Land empfabet und euch keines vweges undersebet, unsers*

D 3,

Hauff?

Haß Oestereich Freyheiten und unsern General-Mandaten entgegen und zu vviieder, dieselben Leben außserhalb Landes zu ersuchen &c. dat. 1544. vid. LVNIG Reichs-Archiv Pars. Special. Continuat. I. unier Oestereich in supplemento. Ansa quidem heic nobis praebeatur, curiam Marggrauiorum Brandenburgicorum in Austria describendi, verum, quum infra commodior mihi videatur, locus, finem tractationi generali impono, ab vltiori explanatione ob temporis angustias ad specialiozem laborem, qui fini nostro proprius, auocatus.

PARS SECVNDA
DE
**DOMINIO DIRECTO SERENISSI-
MORVM MARGGRAVIORVM BRANDENBVR-
GENSIVM IN AVSTRIA.**

§. I.

Veritas feudorum Brandenburgensium in Austria vincitur.

Serenissimorum Marggrauiorum Brandenburgicorum lineae Franconiae Prosapiam siue Maiores atque Imagines immortali gloria conspicuas, vel potius ipsarum res in fago, togaque, domi, forisque a multis seculis insigniter gestas contemplaturi, non est, vt miremur eximia, quibus gaudent, iura ac regalia, quae cooperantibus ipsorum factis Heroicis, ac tantis in Imperium Romano-Germanicum meritis suffragantibus, Serenissimae ipsorum Domui sensim ac per alluuiorem quasi propria sunt facta atque hereditaria. Pereximia inter Regalia ac iura de quibus

bus Domus Brandenburgica superbit, nisi principem, tamen nec infimum sibi vindicat locum ingens vasallorum tam intra, quam extra fines territorii dependentium numerus, qui tantos in toga sagoque Heroes virtutem ac pietatem maiorum viua quadam imagine referentes, venerantur, fide prosequuntur, ipsorumque dominium directum debita reuerentia agnoscunt. Nobis aliis omissis, saltim heic curae, cordique est, clientes ipsorum in Austria, eorumque feuda exponere. Quae adeo vera, adeo certa, adeoque indubitata sunt, vt qui ista in dubium vocare sibi sumunt, literarum inuestiturae multitudine, scriptorum fide dignissimorum, etiam Austriacorum testimonio, curia feudali a Serenissimis Marggrauis in Austria ordinata, & in hodiernum vsque diem inconcatenata serie continuata, quin ipsa vasallorum insignium agnitione, confessioneque refelluntur.

§. II.

Antequam vero hosce vasallos ac beneficia longo enumeremus catalogo, operae pretium existimaui, rem alius repetere, & ortum horum feudorum Brandenburgicorum in Austria, in quantum alii iam iam istum sunt perserutati, oculis subiicere. Primus, qui certum fundamentum, certamque originem inuestigasse sibi persuasit, exiit IOAN. AVENTINVS, qui originem in *Annalib. Boicis Lib. VII. pag. 722. edit. Gundling & Lib. VIII. edit. Germ. pag. 786.* a tempore ancipitis proelii atque atrocis inter Ludouicum Bauarum & Fridericum Pulchrum Anti-Caesares an. MDCCXXII, ad Muhldorfum prope Ampfingam in Baua-

Auentini & eius assclarum sententia de origine feudorum recensetur.

Bauaria gesti, deducit, vbi Fridericus Burggravius Norbergenſis, qui vna cum Rege Bohemiae aliisque a partibus Ludouici Bauari ſtetit, multum Bauaris ad victoriam momenti adtulit. Burggravius etenim, qui iuſſu Schvveppermanni, ſummi praefecti Bellici, cum quadringentis equitibus trans Iſenſcum in ſubſidio atque inſidiis deliſcebat, ardente iam pugna & fortuna ad Fridericum Pulchrum nimis inclinante, Auſtriaca ſigna, quibus hoſtis, copias Leopoldi auxiliaries expectans, decipiebatur, praeferenda iuſſit, eoque ſtratagemate ac virtute Friderici Burggrauii interueniente, pleniffimam Ludouicus reportauit victoriam, ſeu vt AVENTINVS citato loco num. 45. ſcribit: *iuſſu Schvveppermanni Fridericus Norbergenſis Praefectus ſigna Auſtriaca habens erumpit, Iſenſcum, qui vadofus eſt, tranſit, terga hoſtium, qui Luitpoldum fratrem Auſtriaceſſe, atque ſibi in auxilium properare rebantur, inuadit, animum Boiſ reddi, recenſes atque integri facile fatigatos caedunt, fundunt a fronte, a tergo inſtant, vrgens, proſternunt.* Tandem Fridericus, vt Auentini verba contraham, a Rindſmaulio captiuus factus, in arcta cuſtodia obſeruatur, quemadmodum quoque mille centum atque ſexaginta Auſtriae optimates viui in poteſtatem Ludouici Imperatoris perueniſſe ſeruntur. Quos optimates ac proceres in virtutis egregiae hoſtimentum Burggrauio addiſſe ſequentibus indicat modo laudatus Auentinus num. 47. *Proceres Auſtriaci Friderico Vrbiſ Noribergae addicuntur, qui ſeruati, & vita donati, domum libere dimiſſi, ſeſe in clientelam ſer-*
uati-

uitatemque perpetuo Noribergensi praesidi dicarunt, adeo
 ut etiam nunc, quoties fata patroni clientisue tulerint,
 sese viuere, ac quidquid habent, non iure suo, sed il-
 lius beneficio possidere agnoscant, in verbaque illius iurent
 seu uti verba editionis Germanicae Lib. VIII. p. 786.
 sese habent. Den gefangenen Adel aus Oester-Reich
 gab König Ludwvig mit samt den Leben den Burggra-
 ven zu Nürnberg, den ließ der Burggraf dermaßen le-
 dig, daß derselbig zu ewigen Zeiten, wenn sich der
 Fall begäbe, sein Leben empfangen sollen von dem Burg-
 grafen von Nürnberg, dat noch heutiges Tages im
 Brauch ist. Quem magni nominis scriptorum secta-
 ti MART. CRYSIVS in Acad. Tubing. olim Profes-
 sor celeberrimus in *Annalibus Suevicis Part. III. L. IV.*
p. 215. FVGGER in *Spiegel der Ehren des Hauses Oesterr.*
Lib. III. cap. III. p. 291. Per-Illustris personatus GIO-
 VANNI in *Germania principe Lib. II. c. 1. §. 9.* Casper
 ABEL in *Brandenb. Staats-Historie c. III. p. 67.* ipse
 quoque Illustris Praefes in *Synt. Hist. Germ. dissert.*
XXVI. §. XI. p. m. 841., utpote Archiuorum Branden-
 burgicorum subsidiis tempore, quo talia scripsit, desti-
 tutus, aliique, sed quod mirum etiam IOH. VVOLFFG.
 RENTSCHIVS, cui licet arcana Baruthinorum Archi-
 vorum scrinia patebant, in *Brandenb. Ceder-Hein p. 168.*
 & pag. 313. seqq.

§. III.

Quamquam igitur Auentinus vir est non infi-
 mae auctoritatis, eiusque fides semper magi habita,
 nec atrox proelium, nec virtus Friderici Burggrauii
 Heroica, nec stratagema idque licitum (vid.

Haec senten-
 tia Auentini
 si ad seclorum
 silentio scri-
 ptorum coe-
 norum refel-
 liur.

E

GRO-

GROTIUS *de Iure B. & P. Lib. III. c. I. §. 8. n. 4.* circa finem, vbi inter licitos refert actus, si aliqui hostium armis, signis, vestibus, velis vsi passim leguntur) ab ipso citato loco enarrata, vltro modo inficias eunda sunt, sed potius omnes ac singuli, qui de praelio hoc decretiuo verba fecere, scriptores, Chronica atque Annales, vno ferme ore singularem Burggrauii magnitudinem profitentes, summis istam praedicant laudibus. Neutiquam tamen traditionem Auentini, vel potius eorum, qui istum sunt secuti, quoad originem feudorum primam, esse admittendam, subsequenter rationibus sum inductus, vt credam. Rem e vestigio reddit incertam altum scriptorum coaeuorum vel coaeuis proximorum, qui ante Auentini, scriptoris circa finem demum Sec. XV. viuientis, tempora floruerunt silentium, puta HENRICI Monachi in REBDORFF *in Annalib. ad annum M CCC XXII*, VLRICI & CONRADI VVELLINGORVM Fratrum Monachorum St. Vdalrici & Afrae Augustae Ordinis St. Benedicti, qui annales HENRISTERONIS vsque ad M CCC XXII. continuarunt, qui Annales tam Rebdorffii, quam Continuatorum an. 1717. curante Illustri Praefide de nouo sunt editi inter MARQUARDI FREHERI Scriptores Rerum Germanicarum *Tom. I. pag. 557*; ALBERTI ARGENTINENSIS *in Chron. 122.* aliorumue, qui cuncti praelii quidem, sed huius circumstantiae, quod proceres captiui Burggrauii fuissent addicti, ne verbo quidem meminerunt.

§. IV.

Cui multae aliae rationes adsertum, quasi ab *Continuatur*
 huius praelii aevo primam originem esse petendam *refutatio a-*
 euerrentes, accedere possunt. Praecipue huc spe- *liis testimo-*
 ctat LVDOVICI Bauari Imperatoris AVREA BVL- *nis & cir-*
 LA d. an. MCCCXXVIII. d. 28. Febr. cuius vigo- *cumstantiis.*
 re Friderico Burggrauio oppidum dictum Regnitz,
 Hoff, quod, vti diplomatis verba audiunt, sacro per-
 tinebat Imperio cum iure Patronatus, Ecclesiae ibidem
 iudicio eidem oppido spectante & ceteris Iurisdictioni-
 bus, iuribus, honoribus, possessionibus questis, seu in-
 quirendis, aut quibuscunque nominibus censeantur, in
 feudum concessit, causamque huius translationis & ces-
 sionis in feudum ex paulo antecedentibus liquet. qui
 dum in eo totus fuit Imperator, vt Burggrauii in Impe-
 rium Romano-Germanicum merita extolleret, specifi-
 cam hanc translationis causam dedit: *specialiter tamen*
propter actus tuos bellicos, quibus lateri nostri ingiter
astuisti, maxime quod in die dimicacionis & belli pro
sacri Imperii ac nostris summis honoribus per nos habi-
ti cum Frederico Duce Austriae miles strenuus & auctor
& victor illo die MVLTA TVA COMITIVA fuisti,
tibi debetur retributio meriti specialis. & sic porro, quo-
 cum etiam conuenit diploma datum Monachii V. Cal.
 Octobr. 1323, cuius partem adduxit RENTSCHIVS in
 Brandenb. Ceder-Hein p. 314. Quod in vtroque docu-
 mento procerum Austriacorum, qui, quodsi Burg-
 grauius in fortitudinis egregiae praemium essent ad-
 dicti, mentio verbis ad minimum paucissimis dubio

procul fuisset facta. Deinceps Auentino aduersantur
 verba literarum reconciliationis inter Ludouicum &
 Fridericum, Comitis de Henneberg & Dieterici Pil-
 lichdorferi Marefchalli Austriae, quorum interuentu
 compositio est facta, quae in se continent, vt *omnes*
ministri ex vtraque parte gratiam habere, & omnes
capti liberi esse debeant; quas Ioan. Georg. HERWAR-
 TVS AB HOHENBURG in *Ludouico IV. Imperat.*
defenso pag. 332. ex Archiuo Bauarico exhibet, vbi
 insimul tabulas pacificationis a Scriptoribus Austriae,
 in primis vero a CUSPINIANO in *Austria p. 68.* ad-
 ductas, tanquam suppositas refutauit. Hervvarto ad-
 de Nic. BURGVNDVM in *Histor. Ludouic. L. II. p. 92.*
 Porro huc facit testimonium BEATRICIS filiae
 Burggrauii Noribergensis Friderici V., quae Alberto III.
 Archi Duci Austriae *an. 1379.* fuit desponsata. Haec sub
 finem Sec. XIV. Feods Burggrauii in Austria eum in mo-
 dum concessit: *Wir Beatrix von Gottes Gnaden Herzogin zu Oesterreich &c. Zu Zeiten Verweßerin unsern lü-
 ben Bruder Burggrau Friedrichs von Nürnberg Mann-
 schaff in Oesterreich &c. bekennen öffentlich mit dem
 Brief, daß wir dem &c. geurlaubet und verlichen ha-
 ben &c.* NB, ALS ES ALTERS HEERKOMMEN IST:
 quae postrema verba: *alt Heerkommen*, longe vetu-
 stiora tempora; quam annum 1322. innuere videntur,
 dum iuxta BESOLDVM in *thesauro practico* sub voce
Wie von Alters Herkommen, alt Herkommen idem signi-
 ficat, quam inueteratam consuetudinem, quae tempus
 1322 multum transgreditur. Huius generis testimonium
 etiam tulit Carolus IV. Augustus in *Läuterungs-Spruch*
 seo.

feoda Burggrauiorum in Austria concernens, de dato Pragae 1363. qui consilio principum, comitum & Imperii fidelium, plenitudine Caesarea, sententiam pronunciauit. *das der Edle Friedrich Burggraff zu Nürnberg, unser und des Reichs lieber Getreu dessen Erben und Nachkommen, ebiglich alle solche Lehen, als sie in den Hertzogthümern, und Landen der Ebrgenannten Hertzogen von Oesterreich* VON ALTER geliebet und haben und noch leben &c. Tandem reliquas si inspiciamus circumstantias, nonnullas ipsi narrationi, eiusque veritati repugnantes inueniemus: Nec enim ipse Auentinus, si conferas verba editioni Latinae cum Germanica, vtraque a nobis supra allata, in sententia sua sibi semper est constans; dum verba editionis Latinae, quoad conditionem liberationis longe videntur duriora verbis editionis Germanicae: neque tantum clientum numerum, quantus captiuorum procerum fertur, eruditi vnquam animaduertent, neque est praesumendum, quod Burggrauus feuda a regione sua tam remota, quorumque Dominus in arctissima custodia detentus, vltionem diu noctuque exoptat, acquirere fategerit. Quae rationes in complexu consideratae Auentino, ac eius asseclorum fidem omnino reddunt dubiam atque suspectam.

§. V.

Maximum vero his rationibus addunt pondus *Vltior resutationis continuatio documentis & literis in-* documenta ac literae inuestiturae, anno pugnae MCCCXXII. antiquiora. Documenta, quae proelii annum proxime vel haud longe post sequuntur, vtpo-

uestituae
anno 1322.
vetustiori-
bus pro-
cedit.

te d. an. 1330. 1331. 1349. &c. ex quibus veritas quoque elucefcit, enumerare sicco pede praeterco, eo quod literae inuestiturarum antiquae & documenta, quae nobis in promptu sunt, an. MCCCXXII. antecedentia, hisce memoratu digniora reputo. Qua de causa tria vetustiora ac praecipua documenta, eaque rarissima atque adhuc, quantum mihi constat, inedita, duobus cum aliis, infra appendicis loco adponam spem fouens firmam, fore, vt LECTORI erudito haud displiceat. Sic Fridericus Burggravius Wülfing a Stubenberg cum *Veste Höfstein und den Gütern, so dazu gehörig, als sie vormahls der Edle Mann Heinrich von Stubenberg von Ihn und seinen Vordern zu Leben innen hat an. 1320.* inuestiuit, nec non originale literarum inuestituae in Archiuo secretiori Baruthino custoditur, cum annexis insignibus comitum Zolleranorum ac Burggrauiorum de dato Noribergae MCCCXVIII. cuius tenor est: *Ich Iohannes und Ich Friedrich die Brüder Burggraven von Nürnberg berichten und thun kund &c. das di Vrauwe Hedwich von Stelzenberth hat von uns gehabt zu Leben Stelzenberth, und das Guet ze Seydingen, das Guet ze Neusiedel &c. aufgefammt. daz selbe Guet, daz hat vvir iar und iar vvir: Ulrichen von Perichau bin vvider verlieben zu rechten Leben.* copiam harum literarum inuestituae vna cum testibus vid. in *Continuatione Actorum in Sachen des Hochfürstl. Brandenburg. Bayreuth- und Onoltzbaichischen Gemeinshaftl. Adbvalds und Lehen-Profstes Herren Franz Alex. Hertel I. V. D. contra Herrn Philipp Ioseph Grauen von Hoyos &c. Baruthi an. 1723.*

p. 4r. Dein Vtricus von Chapelle in specialibus re-
 furationis literis de anno MCCXC. iuxta documen-
 ti verba, refutavit *die Hantueß, die mir mein Herr
 der Purbgraf Friedrich von Nürnberg gegeben hat,
 über dez Dorff, dez Stettlen-dorff* vid. infra append.
 document. lit. A. inprimis vero notatu dignum est
 documentum de anno MCCLXXXVI, vbi Rudol-
 phus Romanorum Rex Friderico Buregravio de Nü-
 remberg, consideratis ipsius fidei meritis luminosis,
 castrum Seveld cum suis pertinentiis vniuersis, longe
 iam prius in feudum contulisse, testatur, quam
 Illustribus filiis suis Alberto & Rudolpho Ducatum
 Austriae in feudum contulit. conf. append. docum.
 Lit. B. Quibus denique adiicio literas inuestiturae
 de anno MCCLXXVII, quas infra in append. docu-
 ment. sub lit. C. in forma videbis, quarum vigore
 Chunradus Episcopus Frisingensis Friderico *vniuersa
 feoda super Ibesveld, (Ipsfeld)* sita circa Amsterten,
 quae quondam discretus vir Henricus de Seveld ab
 Ecclesia tenuit; tradidit.

§. VI.

Hiscæ aliisque rationibus haud exiguis, Vir Per-
 Illustris GEORG. PET. STELZERVS, Consiliarius se-
 renissimi Patris patriae quondam Intimus, qui seme-
 stri anni spatio vix praelapso DEO animam reddi-
 dit, cuiusque immaturum obitum ac merita omnes
 adhuc in patria deplorant boni ac eruditi, cuiusque
 memoriam, si quis alius, deuenerabor, hic inquam
 commotus, vulgarem traditionem reiiciendo, aliam
 originem in ejus locum substituendi omnem movit
 lapi-

*Noua sen-
 tentia de ho-
 rum feudo-
 rum origine
 substituitur.*

X
3

lapidem. Ansam, novam ac peculiarem sententiam in scenam producendi, praeiuit documentum quoddam de an. 1204. ineditum ex peruetusto monasterio Zvettalensi. quod postea Per. Illustris de LVDEVVIG reliquis suis manuscriptorum, diplomatum ac monumentorum repetita vice Tom. IV. pag. 108. & pag. 253. insertum curavit, ex quibus, quum utramque hac in tuenda opinione faciat paginam, huc transferimus sequenti modo: *Vi cognoscat omne posteritas eum, significamus vniuersitati fidelium, quod domina SOPHIA nobilis Comitissa in RAGZE filia comitis CHVNRADE, vxor BVCRAVII IN NVKNBERG longe post obitum mariti sui comitis FRIDERICI vineam quandam in Leutacher pro triginta quatuor marcis argenti comparauit & duos mansos in villa que dicitur Redel, que ad opus misericordie & ad faciendas elemosynas exceperat, QUANDO FILIOS SVOS PATRIMONII SVI SVCCESORES & HERBDES CONSTITVERAT, Deo & beate Mariae ad vsus fratrum in Zvvetl. Deo seruientium libere & manu protestatiua contradidit, reseruans tamen sibi vsurarios fructus. Sed ne in hoc aliquid iuri nostro deperiret, post factam solenniter donationem perquam data recepimus & sine omni reclamatione possedemus, rursus ea predictae domine ad dies vite sue sub annuali censu indulsimus, scilicet, vt de vinea vnam vini, & de agris dimidium talentum persolueret. Huius rei testes sunt Liutfridus de Grassow, Rapot de Linda, Vlricus de Speissendorf, Alber de Pircha, Chvnradius de Cheuberndorf, Chvnrad & Gerboro frater eius, filii Chvnradi Marscalci, Tyemo de Lindenuel-*
de,

item ad annum 1138. adnotant, Conradum & Godofredum a Razazey siue Rezack administratores Praefecturae Imperialis & Quaestores Noribergenses, (*vel ebe die Reichs-Vogtey verwalten, und die Renten eingenommen,*) a Conrado III. Imperatore fuisse citatos. Quam suam coniecturam vetustum documentum ex monasterio Schottenensi St. Aegidii erutis firmat, quo in documento, dum fundationes a Cunradi II. aevo vsque ad annum 1273. memorantur, inter alios Albertus de Rez, Godefridi Burggrauii & vxoris Hollegardis & illius filius, vt & Conradus, vixote Patronus (*Wohlthäter*) salutantur. Prouocauit porro ad diploma Conradi II. in VGHELLI *Italia sacra Tom. III. pag. 392.* edit. Vener. (vbi Godofridus Castellanus de Rumberch legitur) item ad priuilegium Carnunto datum apud LAZIVM *de Republ. Romana Lib. XII. p. 964.* in quibus locis omnibus, Godofridus Castellanus de Nurenberch occurrit, nec non ad Imperatoris Friderici I. priuilegium Coenobio Aurachiensian. 1158. concessum, vbi Godofridus Burggravius Noribergensis & Conrad Ragthes coniunctim in testimonium sunt vocati Ex quibus omnibus Beatus Dn. Stelzerus colligit, quod Fridericus Comes Zolleranus, mediante Sophia coniuge, non solum comitatum Raezenssem adsecutus, in filios transfulerit, sed & vacantem Burggraviatum Noribergensem, extincta familia Rezensi, noua Caesarea infeudatione obtinuerit. Primum adfertur cum ex Zvvetalensis documenti verbis eiusque clarissimis, tum ex Bar. ENENCKAL, quem circa hoc tempus vitam vixisse perhibet, *Fürstenbuch* commonstrauit,

stravit, qui, Praefectissae (*Burggrävin*) filium comitatum Rezensen Leopoldo Duci Austriae vendidisse, adnotavit, quod etiam confirmat LAZIVS *de migrat. Gentium* p. 286., ubi verba peruetusti alicuius codicis allegat: *Herzog Leupold kauft vider den Burggraven von Nurnberg, und seine Mutter die Graffschafft zu Rager und dem March und das dazu geböret um zwvey tausent March silbers*: vt & IOAN. PISTORIUS in *Scriptoribus Germanicis* p. 689. ubi de Eitel-Friderico V. Comite Hohenzollerano asserit, ipsum permutasse Ratzins baronatum cum comitatu Heggerloch ab Austriis. Nouam autem infundationem cum Burggraviatu exinde colligendam autumavit, quod Godofredo ac Conrado mortuis, Comites Zollerani, praesertim vero Fridericus & Conradus, tanquam Burggravi Noribergenses ex veteribus monumentis & documentis cogniti essent, quippe & documentum Zvvetalense Fridericum adpellaret Burggraviu, & in Caesaris Friderici I. *Gränzschcheidung* Bohemiam inter & Austriam, Fridericum vna cum fratre vt testem adductum perhibet. Quam quidem originem ulterius prosequendi dedit in promissis, sed morte praeventus, id non efficere potuit. Multae sunt profecto rationes, quae pro hac recenti opinione militant. Vnicum tamen menti meae inhaeret dubium, an extiterit Fridericus Burggravius, qui longe ante annum 1204. vixerit, dum nemo Scriptorum Genealogicorum, quotquot euolui, huius Friderici mentionem facit. Floruit equidem circa hoc tempus Burggravius Noribergensis, qui vero communi suffragio, anno

MCCXVIII. demum diem obiit supremum. Si vero obiicias, quod vnus filiorum apanagiatorum esse potuerit, quorum in Genealogicis Tabulis non tanta olim habita fuit ratio; respondeo, filios, quamdiu dignitas Burggrauatus nondum erat hereditaria, parentum titulo nunquam, vti hodie fieri solet, vsos. Eo vero dubio sublato, non video, quid obftet cur non huic sententiae, pro qua tot militant praesumptiones, adstipulari fas sit.

§. VII.

Tertia sententia de origine feudorum tangitur.

Paucissimis denique tertiam adiicio opinionem, quam ab anno 1150. ortum horum feudorum trahunt, quo videlicet anno Ernesti Marchionis Austriae filiam cuidam Comiti de Vohburg desponsatam talibus bonis feudalibus dotatam, ac ista Genti Vohburgensi consequenter adiudicata perhibent, a quibus Comitibus, vtpote antiquis Burggrauis Noribergensibus, ad hodiernam Burggrauatus domum, intercedente coniugio, peruenerit. Quam opinionem aliis, qui magis hac in re sunt instructi, diiudicandam relinquo, iudiciumque meum suspendo. An vero ab vno tempore origo tot, tantarumque Dynastiarum ac Comitatum, aliorumque feudorum sit petenda, dubito, potius veritati magis conuenire credo, si dicamus, primae acquisitioni meritis Burggrauiorum in Imperium & Austriam interuenientibus tam magnas accessiones pederentim esse factas. Enimuero oculis saltim fugitiuis perlegendo scriptores rerum Austriacarum, ab Hieronymo per celeberrimo Monacho Ord. St. Benedicti obstupui merita Burg-

Burggraviorum in Imperium & Austriam laudabilia. Id quod etiam literae inuestiturae infra a nobis allatae roborant, vbi a Rudolpho Imperatore ob luminosa fidei merita, Burggrauio castrum Seueld fuit collatum, vt alias rationes breuitatis studio taceamus.

§. VIII.

Tantum de origine. Restat, vt non solum circa feudorum & clientum ipsorum numerum, sed circa eorum naturam nonnulla moneamus. Feudorum Brandenburgicorum in Austria antiquorum & vasallorum numerum, quorum magna pars hodie huc Serenissimos Marggrauios Brandenburgico-Culmbacensem, & Onoldinum tanquam veros Burggrauiorum veterum, cum ratione sanguinis, tum possessionis Successores agnoscit, multum differre ab hodierno, nescio quo fato, diminuto numero, quilibet horum feudorum gnarus constabitur. Quod si enim huius rei peritos consulamus, horum beneficiorum numerum in Principatus magnitudinem accreuisse asserunt. Sic exempli loco B. Agricola, qui, vt ex multis indiciis sum persuasus, hac in materia erat versatissimus, testatur, feudorum complexum triginta & duas Dynastias ac Comitatus, nec non 200. feuda alia sub se olim comprehendisse, quid? principatus magnitudinem excedisse, id quod esse causam putat, cur tantum ad publicos vsus conferendos onus in matricula Imperii vtrique Principatui & Burggrauiatui Noribergensi sit impositum. Quarum XXXII. Dynastiarum RENTSCHIVS quoque in *Brandenburg. Cederbeim* est memor, aliorum testimonia istud corroborant.

rantia silentio inuoluturus. Interim licet multa a complexu horum feudorum cernantur auulsa, supersunt tamen varia, quae in publicum ire haud erubescunt. Quapropter per erit necessarium, ut nostris promissis supra datis stemus, & iustam horum feudorum Imperii & clientum a Burggraviatu olim & hodie dependentium, exhibeamus seriem, quam in quodam alio scripto frustra quaeres, nam quae a LAZIO de Republ. Roman. p. 690. & SVTTINGER in Iure consuetudinario Austriaco de his feudis adlata; magis tacta sunt, quam exposita. Hac vero in re me multum debere Venerabili Seni, Viro Per-Illustri CHRISTIANO LEOPOLDO Serenissimi Marggrauii Baruthini a consiliis Secretioribus, Patrono obseruantissime summeque deuenerando, ut ingenuus sum, fateor, qui dum designationem horum feudorum & vassallorum mihi beneuole transmittere, haud est dedignatus, non solum operam valde subleuauit, verum etiam in multis me confirmauit. Quod tamen communicatum benignissimum ex documentis actisue hinc inde ut augerem, summam nauaui operam. Idcirco animus est, in subsequentiis quatuor paragraphis feudalia haecce ante oculos ponere, vnicuique feudorum clientes tam antiquos, quam modernos, tam extinctos, quam hodie adhuc florentes subiungere, ac praecipuas, quae scitu sunt necessariae, circumstantias, digito indice, attingere.

Catalogus feudorum ac clientum initium ini-

A

§. IX.

Inchoamus igitur Catalogum ordine alphabetico congestum sequenti modo. ARDACKER quinque

que subditi ibidem Vasalli: *Lib. Barones de tium a Lit. A. vsq; ad G*
Greifenberg, id quod ex designatione vasallorum Marg-
 grauiis Brandenburgicis transmissa de an. 1663. paret
 BVRGSTALL & pertinetiae, videlicet *Burgleuten, Fä-*
terberg, Bruch, Hamberg, Hag, Dachgrub, Hardt,
Leutmansdorff, Mozen siue Meyendorff, Gratubs siue
Prempersdorff, Thnnesfurth, Wincklaru, quae omnia
 nomine *der Lapitzischen Lehen* veniunt, eo quod a
 familia de Lapiz haec feuda, vti praesumo, vt plu-
 rimum sunt possessa: vasalli antiqui & moderni: *Rein-*
brecht & Fridericus de Walsee, Andreas Krabat von
Lapiz, Wolff Krabat de Lapiz &c. an. 1567. haec feu-
 da post Ioannis Andreae de Lapiz obitum, eius he-
 redibus vendita, & per inuestituram collata, vtpote
 1) *Ioanni de Iesbernem,* 2) *Andreae Kornfeilern,* 3) *fa-*
miliae de Brückbeim & 4) Alberto Enickeln. Horum
 feudorum maxima pars est indubitata, CRONSECK
 siue KRONSEGG *castra cum suis pertinentiis,* est cer-
 tum feudum Brandenburgicum: Vasalli: *Schaden, Leu-*
tersheim, de Fürst, Sausenegg, Fuchsberger, Wisant,
 (An 1531 hoc Feudum vi reuersus dicti anni Ambrosi-
 us Wisend emit ab Ioanne Fuchsberger) *Weisberger,*
 (Ioannis enim Weisberger commendatione Ferdinan-
 di Regis ab Alberto Marggrauiio accepit) *Mulhwangers*
 (quibus respectu matris Susannae natae de Wiland
 Cronseck vna cum Schültern concessum, quem vlti-
 mum locum in vetustioribus documentis omissum,
 in recentioribus vero ab hoc tempore semper adiun-
 ctum reperi) *Leyser,* post Ferdinandi Rudolphi L. B.
 de Leyser mortem deficiente prole macula haec feu-
 da

da Schultern & Cronseck ad dominos dirigentes sunt
 reversa, a quibus vi literarum Inuestit. de an. 1602.
 B. de *Geymanner* de nouo sunt inuestiti, de quibus
 an. 1678. cum speciali consensu Liberis Baronibus de
Hackeberg vendita & per inuestituram Carolo de
 D Hackeberg an. 1678. concessa. DÜRRENLEISS, hoc
 est feudum indubitatum Brandenburgicum: vasalli
 antiqui & moderni: *Domini de Enzesdorff* vi Lit
 inuest. de an. 1497. *Marcelli, Priorissa & vnue'sus Con-*
uentus coenobii Imbachensis. EBENFELDEN, pagus
 E cum omnibus suis pertinentiis, vt & iurisdictione &
 30. Pf. Wiener. Gelds: vasalli: *Haunfelder, de Han-*
spach, de Wechtingen, de Waibling: hoc feudum &
 sequens ESTELBERG an hodie adhuc nexu feudali
 Domui Brandenburgicae sit adstrictum, vt & a qui-
 bus hodie possideatur, me fugit.

§. X.

G GOELLERSDORF *Schloß und Marckt mit allen*
Secunda ca- *Burg-Rechten, decimis vini, alta & bassa iurisdictione:*
atalogi pars *ne:* relatum legi huius dynastiae pretium aestimari
 a Litera G. *70. circiter siue 80000. florenis. vasalli: Domini de*
 usque ad L. *Meissavn, (quibus dum lis. an. 1358. inter Reimbrecht*
de Walfée & Heydenreich de Meissavn de Gelesdorff,
 quod nostram Dynastiam Goellersdorff praesumo,
 exorta est, ipso Burggrauio Alberto tanquam iudice
 praesente, adiudicatum est) *de Buchbeim* vi reuerf.
 d. an. 1495. hodie ab anno 1723. Imperii Vice: Can-
 cellarius Illustrissimus *Comes de Schoenborn.* GRABERN
 siue MITTELGRABERN, *arx vna cum pertinentiis*
 vasalli: *de Stubenberg.* Nostra aetate *Roggendorff* dici-
 tur

tur huius praedii possessor, qui vero se vasallum distinetur, sed hoc praedium in Moravia alio titulo obtinuisse inquit. *DE GREINBERSDORF & HVBERG:* Vasalli: *L. B. de Graiffenberg*, (haec feuda, 636. florenis pro consensu solutis, in Franciscum de Riefenfels sunt translata.) *GROSSEN-SCHWEINBART cum omnibus pertinentiis, quas obistarum multitudinem adnotatu digna iudico, videlicet der Marck mit allen Zugehörungen und Gerichten auf seinen Holden darzu des Todigerichts auf den gantzen Marck und Holden dafelbst, vresssie sind, vveit und fern:* Item *das Pantbeiding*, (quod est potestas iudices & scabinos constituendi vt in *Ruge-Gericht*) *auf den gantzen Marck dafelbst, allen Wildpahn und alle Weyd auf allen Grunden, die zu derselben Marck gebären. Alle Mauth dafelbst und 10. Leiben Holtz, 33. ganzte Lehen, 75. Hoffstätt, 6. Dreyling, und 10. Eymmer Weins, Bergrecht, und den gantzen Marck, Zehend an Wein und Getreid groß und klein, alle Weeg, Steeg und Brucken:* Vasalli antiqui & moderni: *Domini de Schweinbarter, de Kunring:* Ioanne Ladislao Chunring ultimo huius nominis & prosapiae, dum florebat, celeberrimae decedente (Chunringiorum prosapiam vid. in *Wig. Hundii Beyer. Stamm-Buch Part. II. pag. 320.*) tanquam feudum apertum ad *Dominos Serenissimos* deuoluebatur. An. 1627. haec dynastia vna cum *Secueid*, de qua infra, soli Christiano Marggrauiio Baruthino certis cum conditionibus, solutis 60000. florenis, in recessu Cadolzburgensi de anno 1627. est relicta: cuius vero Dynastiae pretium 34917. floren. quondam

edixerunt. Hodierni possessores ac vasalli sunt *Illustissimi Comites de Abensperg & Traun*. Insuper notandum, sum fructum iuris venandi in *Grossen Schweinbarrh* Ferdinando II. Imperatori, ea lege, vt quouis tempore reposci queat, concessum esse, vi Reuerf. Imperat. Ferd. II. de an. 1624. cuius extractus: *Wir Ferdinand II. bekennen &c. nachdem uns die Hochgebobrne Christian, und Ioachim Ernst zu Brandenburg, unsere liebe Obrimben &c. die Nießung und den Brauch des Wildsbabns Ihrer Herrschafft Grossen-Schweinbarrh in Oesterreich unter der Enß &c. aus unterthänigsten guten Willen, auf einen Revers und Wiederruffen überlassen und eingetban, daß wir solches zu Kayserl. Dank allergnädigst angenommen, und hingegen versprochen, die Verfügung zu thun, damit ermelter Wildpabn unferthwegen vvesentl. &c. genießen, Ihrer Lbd. Lbd. aber und des Hauffes Brandenburg Agentium, vdie Lsbero verbleiben, denselben auch auf Begehren ohne Schaden wieder abgetreten, immittels aber, so lang uns derselbe nun gelassen vvirtd, den Brandenb. Verordneten Lebens Officiren in Oesterreich, oder vRobin es sonst erfordert vvirtd, Iährlich und iedes labrs besonder 3. Stucke Roth und soviel Schwartz Wildbreth gereicht &c. vwerden.*

Sed pergamus: GVANDORFF, iam olim inter dominum de Kreig & Stuckfen controuersia de hoc praedio enata, quam ad litem componendam Cadoltz de Eckertsfau summus rerum feudalium Praepositus (*Lehensträger*) vt index feudalis est constitutus. HERMANNSDORFF, HORLAND, & HORDE. Vasalli: *de Zelingking*: quis hodiernus horum feudorum vt & prioris Guant-

SERENISS. MARGGRAV. BRANDENB. IN AVSTR. 5E

Guandorff sit possessor, & an hodie adhuc sit feudum Brandenburgicum ex actis haud perspicere potui. HOEFLEIN castrum vna cum pago Hoeflein, Burgball & pertinentiis. Id hodie est indubitatum feudum: Vasalli: *Heinrich & Wulfig de Stubenberg* vi liter: Inuest. de an. 1320. *Domini de Kunsperg-Perger.* HONBRECHT seu HAGENBERG s. HANGENBERG, Amstetten: Vasalli: Kueleber, hoc & sequens KVTSCHENHAG seu Karzenhag siue Kurzenvverger, (cuius vasalli: *Domini de Bucheim*) est hodie, quantum mihi constat, incertum.

§. XI.

LADENDORFF omnes *ibidem vini & frumenti Tertia parte decimae* hoc feudum est certum: Vasalli antiqui & moderni. *Domini de Wechingen* vi Lit. Inuest. d. a. 1446. *Heyden, Auersberg, Weismubel*, (hoc feudum & Langendorff post Cadolti de Wechingen obitum ad dominum reuersum, per investituram Albertus Elector Brandenburg. Anno 1476. tradidit *D. Martino de Heyden & Volkarto de Auersperg* vi Lit. invest. de an. 1476. eodem anno ambo resignant feuda, tradentes ista *Ioergen de Weismubel* vi Lit. invest. de ann. 1494.) *Oberheimer de Hauersbach* vi reuersus de an. 1494. *Razendorff, Salm* vi Reuers. de ann 1528. (Comites Iulius de Salm Christophoro Teuffel B. de Gundersdorff haec feuda an. 1577. vendidit, vi *Auffsandungs Brief* de an. 1446. & Reuersus de an. 1578.) *Tieffenbach, Steyer*, Illustrissimi Comites *de Dhaun*. LANGENDORFF videtur pertinentia de Ladendorff. v. Ladendorff. LAPIZISCHE FEUDA, vide supra

G 2

Burg-

Burgstall. LEVZMANDORFF, *sedes (Sitz) & viridarium ibidem*, hoc feudum 13968. florenis olim taxatum est, estque hodie adhuc indubitatum feudum Brandenburgicum. Vasalli: *Venck, Lasperger*, vigore Reuersus de an. 1549. *Alban*, ab his an. 1675. ad *Zaickler*, quorum primus erat Ioannes Erasmus Zaickler, & ab his, ultimo puta huius sanguinis Erasmo Zaicklero ad Matthiam *Schweighoeffer* an. 1699. peruenit.

M

MANNLINGEN siue *Maulingen*: vasalli: de Telenstein, Bernhardus de Telenstein, resignatione domino facta, hoc feudum *Wolfgang Messingdoerffer* vendidit. Hodie Otto Maximilian de Traun possessor huius feudi fertur. MARGRAEF-SCHAFFT-NEVSIEDEL: hoc feudum hodie Monachi Praedicatorii Vindobonenses tenent: MOZENBERGISCHE FEVDA sunt hodie incerta MAUTERN, istud episcopum Passauiensem iamiam possidere aiunt.

N

NEVSIDEL AN DER ZOTA cum 150. *Wiener Pf.* nec non *Stock und Galgen in pago Neusidel, Wein und Getraid Zebend, Bergrecht, Mannschafft, Hoelizer, Wildpau*, vasalli antiqui & moderni: *Harschendorffer, Gelsbrunn* vi Lit. consens. d. a. 1345. quibus Pernoldo de Gelsbrunn copia Neusidel an der Zoya oppignorandi datur, de *Wildingsmauer, Talesprume, Raubenstein* (mediante enim venditione de *Wildingsmauer* cum consensu domini accepit *Talesbrume*, & ab his, nimirum Pernoldo de *Talesbrume* Albertus de *Raubenstein* dimidiam feudi partem accepit vi Instr. 1349. ac Lit. inuest. 1373. vbi cum vniuerso feudo est inuestitus; *Ebersdorff*, vi Lit. inuest. de an. 1387. *Fronau, Sigmund*.

Sigmund enim de Ebersdorff Summus Austriae Camerarius & Albertus fratres, cum consensu Iohannis Margravii vendidere Gerhardo de Fronau vi Instrum. empt. de an. 1448. de his scilicet Gamaroth de Fronau emit Christophorus de *Lichtenstein* Dominus de Nicolsburg vi Lit. inuest. de an. 1490. Hodierni Possessores haud dubie sunt adhuc *Celsissimi Principes de Lichtenstein* vi Lit. Inuest. de an. 1702. ipsis concessarum. *PLAVSTAVDEN* duae partes pagi *deserti Plavstauden*. vasalli, *Vollbacher de Neudeck* v. Lit. Inuest. & eiusd. reuersus de anno 1495. *ROTENGRUB* iam est *pertinentia de Schrottenstein*: vasalli: *de Pollenbeim* vi instrum. emt. de 1367., quo in instrumento Petrein de Ebersdorff traditum, reliquos Vasallos vide sub *Schrottenstein*.

§. XII.

SCHONBERG castrum *ibidem* cum *uniuersis ap- pertinentiis*: huius feuda possessores hodierni perhibentur Domini *de Kunspergs* inscientes, quo titulo acquisiuisse, hodie vt feudum ab Austria recognouerunt. *SCHROTTENSTEIN* cum *omnibus pagis, sylvis pratis, stagnis & pascuis*: cuius vasalli primi erant *Haunfelden*, an. 1364. Georg de Haunfelden Petro de Ebersdorff praecio Friderici Burgravii consensu vendidit. *STOLTZENWERT* castrum *& pertinentiae*, cuius primos clientes Dominos de Pergau deprehendi, sed anno 1369. iam dicto de Ebersdorff venditum: hisce duobus *Schrottenstein* & *Stoltzenwert*, *Neusidel auf dem Steinfeld*, *Rotengrub*, quae omni ferme tempore, & hodie adhuc a Burgrauiis & Serenissimis Margrauiis per inuestituram vni familiae coniunctim

P

R

S.

Quarta pars
a Lit. S. vs-
que ad finem.

ctim sunt concessa; accessit aliquando *Neusidel an der Zoya*, cum quibus quinque feudis ac locis Fridericus Elector Brandenburgicus Hanns de Ebersdorff an. 1426. inuestiuit. Neusidel vero recentiori aeuo separatum fuit concessum: vide supra Neusidel an der Zoya, vassalli *Ebersdorff, Poegel, Scherffenberg; Comites de Hoyos* (ab Erasmo & Ulrico de Scheiffenberg absque consensu Marggrauiorum Brandenb. haec feuda Schrottenstein, Stolzenverth, Neusidel auf dem Steinfeld, Rotengrub an. 1578. Ioanni de Hoyos sunt vendita, hinc non iste, sed tres eius filii cum his praediis feudalibus sunt inuestiti, quorum vltimus Ferdinand Albertus de Hoyos omnino & ad hoc refutauit, vt alterum quasi de nouo inuestiat: Ernesto Ludouico Comite de Hoyos, vltimo primi acquirentis absque prole mascula an. 1718. decedente, haec feuda vt aperta ad dominos Serenissimos redierunt. Magna ac grauis inde lis exorta est inter Serenissimos Marggrauios & Philippum Iosephum Illustrissimum Comitem de Hoyos, qui in ea feuda, vbi, vt constat, simultanea inuestitura introducta est, ex iure agnationis ius sibi vindicans, possidebat, sed lite pro Serenissimis Dominis Dirigentibus iure meritoque decisa, Serenissimi Marggrauii haec feuda ipsis aperta Illustrissimo Comiti de Schoenborn Imperii Vice Cancellario, in feudum concesserunt. an. 1722. conferri hac in causa merentur: *Vollständige aet iudicialia in Sachen des Hochfürstl. Brandenburgischen Anwalds Friedl. Alexander Hertels I. V. D. contra Herrn Philipp Ioseph von Hoyos die oberobrenten feuda betreffend, Ratisbonae an. 1722, & eorum Continuatio Baruthi 1723.*

SCHWADOREFF castra cum omnibus appertinentiis: va-
 falli: *Wolffg. Ioerger Ritter*, vi Reuerf. de an. 1496,
de Rottmannsdorff, *Windschebgrezer* vi Reuerf. de an.
 1504. *Comites de Salm* hoc praedium vt feudum ab
 Episcopo Passauiensi hodie recognoscentes feruntur,
 his de hoc feudo adhuc est pendens & sub iudice.
 SEEVELD *Haus und Herrschafft mit allen und*
ieglichen seinen Zugabörungen, und Gerechtigkeiten,
mit Gerichten Stöcken, und Galgen mit allen Grunden,
als dreis die gantze Herrschafft gebet, und
auch zu Harras und Dippolds und auf andere Dörffern
Je. Die Kirchenleben, Mannschafft, Vogtey und den ge-
wöhnlichen Wochenmarck am Freytag daselbst zu See-
feld. Je. alle Mauth, was uber das Gernerck ein oder
ausgeh, auch nach der Pulza oberhalb Ulzoldsdorff,
Merckersdorf, Oberrn und Niderrn Hadres, Obretz, Ca-
doltz, Sirentzendorff und Zwingendorff, alle Gerichte,
Verbot, Bautbeiding, Je. alle Steinbruche in seiner Herr-
schafft wvelcherley Steine das seind, daß sie niemand
brechen noch verfabren soll, ohne des Possessoris Willen,
is: Wildpahn, Fischwasser, Holz: Huius Dynastiae
pretium 272240. flor. & reditus 12000. floren quondam
sunt taxati, & prout supra sub Grossen-Schweinbart
retigimus, haec Dynastia vna cum Grossen-Schwein-
bart an. 1627. Serenissimo Marggrauio Baruthi-
no adiudicata est atque relicta, quæ causa est, cur
hodie vtraque haec dynastia a Marggrauio duntaxat
Baruthino recognoscuntur. Hæc dynastiae semper
tanti sunt habitae, vt Christianus Marggravius Baru-
thinus gloriosissimæ memoriae, has Filio natu secundo
Georgio Alberto in testamento de an. 1640. legaverit,
 vasallâ

Vasalli: de Kunring. Hodierni vasalli haud dubie sunt Illustissimi Comites de Hardegg vi Lit. Inuest. d. an. 1676. d. 10. Maii. SONNBERG Dynastia, cujus possessores dicuntur L. Barones de Gulbeiff, quo titulo possideant, haud constat; STETTELDOEFF est feudum certum, ac hodie adhuc indubitatum, pagus cum vniuersis appertinentiis mit dem Gerichte, Stock und Galgen, Meyerbäffen. Zebenden, Brauen, Weinwachs, Bergrechten &c. vasalli: Domini de Dachsberg, Stahrenberg vi Instr. de an. 1532. & hodie Illustissimi Comites de Hardegg. TRIEBSWINECKEL die Pfarr, Vogtey und Kirchenlehn mit aller Zugehör, Recht und Gerechtigkeiten, Obrigkeiten und Gerichten, Wein und Geiraid Zebenden, Burgrechten, Grunddiensten, Unterschanen und Mannschaffien hoc feudum adhuc hodie certum ac indubitatum asseueratur. VESAV: vasalli: Halbeck, Heubner. WEINBERGSDORFF vasalli: sunt L. B. de Riesenfels WEINDLINGEN siue Wembdlingen cum omnibus, quotquot sunt, appertinentiis: vasalli domini de Meissau. WEISSAV VLRICh duae quadrantes decimarum ibidem. WOLFFGERSDORFF siue WOLCKERSDORFF, Veste, Haus und Herrschafft, Meyerhoff; zdyey Mublen; Badstuben, vasalli: Domini de Dachsberg, Stahrenberg. Istam hodie Dynastiam hodie Xenodochium Vindobonensē possidere & prouentus quotannis 10000 thaleros aestimari testatur Agricola. NASSENFELDEN RADENSHE, hodierni possessores horum feudorum Domini de Truchseß, vi pote ista a Domino Austriaca feudali nexu tenentes asseuerantur. ZWINGENDORFF cum per-

pertinentiis erat *Andreas Somdærffer*, qui vi reuer-
sus de 1500. anno in feudum accepit.

§. XIII.

Habes igitur catalogum subfeudorum Imperii ac clientum in Austria, in quos Serenissimi Marggrauii in Franconia Brandenburgici Dominium directum exercent, a nobis, saluis tamen Serenissimorum Marggrauiorum, vnus cuiuscunque iuribus, communicatum, ex quo animaduertes, nonnulla & quidem plurima certa esse ac indubitata, nonnulla vero nondum plene inuestigata, ac quorum causa & processus adhuc sub iudice pendent; alia senties Serenissimis in Franconia Marggrauis communia, alia vero Serenissimae Domui Baruthinae propria. Qui clientes, quemadmodum in causis feudaliibus coram Dominis dirigentibus instar aliorum non possunt non sistere; ita Burggrauii Noribergenses ob immunitates Austriacis concessas, ne vassalli in Austria habitantes extra territorium accipere teneantur, specialem curiam feudalem ab ipsis solis dependentem, constituerunt, quae hodiernum vsque in diem inconcinnata serie continuata fuit, atque seruata. Ordinariae vero haec curia consistit in summo rerum feudaliuum Praefecto, qui vulgo *der Lebenträger* siue *Gebalthaber* nuncupatur, vt & in causarum feudaliuum praeposito, *dem Leben Probst* & denique in Aduocato, qui a Serenissimis Marchionibus in Austria aluntur, si autem lis & causa inter Dominos & clientes agatur, parium curiae iudicium ibidem ordinatur.

H

§. XIV.

Curia feudalitatis Serenissimorum Marggrauiorum Brandenburgicorum in Austria describitur.

S. XIV.

In quo munus ac potestas Summorum rerum feudalium praefecti consistat, ad ducitur.

Aliis omisiss, munus factum ac officium Summorum rerum feudalium Praefectorum paulo penitius introspeciamus: Cuius munus ac potestas in eo consistit, primo, vt Serenissimorum Marggrauiorum nomine, feuda clientibus inuestiturae renouationem petentibus conferat, a vassallis iuramenti praestationem ac fidelitatis exigat, & reuerfales, quas vassalli dominis, facta inuestitura dant, accipiat, ac custodiat; Dein ipsi, vna cum rerum feudalium praeposito incumbit, vt in casibus, si vassalli vxoribus dotem, dotalitium, morgengabam, aliaque in feudis testamento constituere ac legare, seu si beneficia vendere, emere, oppignorare siue alio titulo aliisue transactionibus, quotquot sint, alienare velint, Relationem, adiuncto consilio, an conducat, an non? transmittat, atque sine praeuio clementissimo Serenissimorum Dominorum decreto, haud quidquam horum confirmet, porro, vt vna cum rerum feudalium praeposito, feudorum, quae aperiuntur, qualitatem & naturam transcribat; denique nomine Serenissimorum Marggrauiorum, iudicis vices gerit, omnes actus iudici competentes adimplet, vtpote vassallos coram se ac iudicio feudali citat, eorum causas ac controversias exaudit, sententiam iuxta regionis ac feudales consuetudines pronuntiat, ac vnicuique ius suum tribuit, de quibus omnibus tamen Serenissimi Domini Dirigentes referendo certiores sunt reddendi. Horum summorum rerum feudalium Praefectorum potestas ac constitutio apud Vassallos in Austria, feuda a Sereniss.

13

nissimis Marggraviis dependentia possidentes, per Proclama, quod etiam Proclamatum siue proclamatio vocatur, peruulgatur. Talia proclamata in quatuor diuersis Austriae locis, utpote Vienne, Linzii, Emsas & Cremsii toties affiguntur, quoties vnus Dominorum Directorum mutatur. In quibus non potestas solum ac officium iam dictorum Summorum Praefectorum stabilitur ac communitur, verum etiam certus terminus, quo ad inuestituram renouandam compareant, praefigitur; quo termino & anno neglecto, ipsis priuatio feudi iniungitur. Id quod ex tali proclama, quod infra sub lit. D. insertum curabimus, perspicies.

§. XV.

Isto autem haud exiguo munere Personas Illustres nunquam non sanctas esse, hodieque adhuc funzi, ex sequentibus, quos iuxta temporis seriem, quantum fieri potuit, collegimus, adparebit. Sic illud munus summae rerum feudaliu praefecturae circa annum 1369. Chadolt de Eckerzau, circa annum 1390. Beatrix vxor Alberti Ducis Austriae, circa annum 1441. Ioergen de Eckerzau, circa annum 1446. Georg de Volckersdorff, circa annum 1457. Vlricus Ezingen de Ezingen, circa annum 1460. Vlricus Kizinger de Kizing, circa annum 1494. Gamaroth de Fronau, circa annum 1495. Tegenfuchs de Fuchsberg, circa an. 1496. Wolff de Kunring, circa annum 1518. Sigmund de Hesperg, circa annum 1533. Ioannes de Lamberg, circa annum 1538. Ambrosius de Wisend, circa annum 1542. Iulius Comes de Hardegg, circa

*Designatio
iuxta tem-
poris seriem
Summorum
rerum feu-
daliu Prae-
fectorum
exhibetur.*

annum 1567. Ludvig Comes de Hardegg, circa annum 1578. Vlicus Comes de Hardegg, circa annum 1623. Paul Iacobus Comes de Starhemberg, circa annum 1689. Iohannes Fridericus Comes de Hardegg. Hodie huic muneri insigni maxima laude praeest Illustrissimus Comes, Iohann Wilhelmus, Comes de Wurmbbrand Iudicii Imperialis aulici Vice-Praefes Excellentissimus.

§. XVI

*Quandoque
praesentes
Burggravi
ipsi ius cum
paribus cu-
riae fere-
bant.*

At enim vero horum officium cessat ipsi si Sere-
nissimi Mraggravi praesentes iudicio praesint, quod
aliquando contigisse, ac tunc parium curiae iudicium
obtuisse, testatur *Gerichts-Brief* Alberti Burggravi
Noribergensis de anno 1359. quibus in literis totus
procedendi modus in causa inter *Heydenrichen von
Meyslau & Reimbrecht de Walsce*, inter quos contro-
versia de castro & pago *Gelestorff*, quem in locum
quilibet certis se fundans rationibus praetenderat,
enata erat, delineabatur; partes nimirum utraeque
coram iudicio citabantur, & ambo comparentes, cau-
sam, eiusque iustitiam separatim exponere, sunt ius-
si, utriusque causa exaudita & omnibus a Burggra-
vio & paribus curiae aequa lance ponderatis, ex pari-
bus curiae, quid iuris ipsis videatur, quaerebat, qui
rei, praeiuramento, decisionem dabant, verba
literarum circa medium ita se habent: *Do vburden die
Brief do gelesen vor Uns und vor Unser Mannen die
sie darüber geb abe hat, und do frogi vvir Unser Mann was
recht vver nach ir beyder Fürlegung. die erteiltten auf ir
Ayd. das das recht vver seind das Lentolt &c. Es sprachem
auch*

auch unser Mann, vvir solten auch Heydenrich von Meyss-
 sau des vorigen Vest Gelsterff, und des Dorffs daselben,
 und alles das darzu gehöret an nutz und an Gnu setzen.
 Und vvir solten im und seinem Erbe das sehermen als
 Lehnrecht ist in dem Land zu Oesterreich und daruber
 zu einen vvarn Urband geben vvir in diesen offen Brief.

§. XVII.

Quibus iam iam positis, partibus meis secisse *Feuda Sere-*
 fatis videor, ita vt labori huic meo exiguo finem im- *nissimae Do-*
 ponere fas sit, nisi quaedam adhuc notabilia essent *mus Bran-*
 scitu pernecessaria, inter quae duo imprimis sunt, quae *denburgicae*
 me, vt proponam, vrgent. Horum primum est, *in Austria*
 quod haec feuda Brandenburgica sint feuda imperii, *sunt feuda*
 cum quorum dominio directo Serenissimi in Franconia *Imperii.*
 Noribergensis, non ab Archiducibus Austriae, sed Im-
 mediate ab Imperatore & Imperio inuestiuntur. Sicuti
 etiam ex literis, quibus Rudolphus Imperator Friderico
 Burggrauio confirmat seueld, hoc quam luculentis-
 sime patescit. Quae causa est, cur haec feu-
 da, feudorum Imperii *Reichs Lehn* nomine, ad Burg-
 grauiatum Noribergensem spectantia, semper insi-
 gniatur. Id quod, aliis praetermissis, non tantum ex
 Extractu Listae siue Designationis restituendorum de
 anno 1648. quam & diligentissimus Cancellarius
 AHASVERVS FRITSCHIVS in *Adnotamentis ad art.*
IV. I. P. de an. 1648. p. 424. & MICH. CASPAR
 LONDONI PIVS in *actis publicis Tom. VII. p. 606.*, vbi:
Brandenburg Culmbach contra Oesterreich die Contri-
butions-Steuern, Anlagen auf demm N. O. habenden,

und zum Burggraffium Nurnberg gehörigen Reichs Le-
ben, verum etiam ex vetusto documento de an. 1286.
quo Rudolphus Augustus Friderico Burggrauio feoda,
quae ipsi antea contulit, confirmat, vbi verba: *Ei tem
Burggrauo de benignitate regia & gratia speciali libera-
liter indulgemus, quod ipsum castrum cum suis pertinen-
tiis vniuersis, tantum a nobis & Romano Imperio te-
neat & possideat titulo feudali, vide apend. Docum. sub
Lit. B.* Potissimum hoc corroborat atque confirmat
Imperatoris Caroli IV. *Leuterungs-Spruch* Feuda Burg-
grauiatu in Austria concernens, de dato Pragae
MCCCLXIII. die S. Andreae, quod documentum tanti
omnino momenti habeo, vt locum intra documen-
torum adpendicem mereatur. Augustissimus enim
Imperator, posteaquam iuribus, priuilegiis, clementiae
& consuetudinibus aduersari statuit, si haec feuda in
Austria sita ab Archi-Ducatu Austriaco & Dynastiis in
feudum Burggrauis conferantur; ita pronunciauit ac
iudicauit, vt documentum verba sonant: *mit vrbilbe-
zachten Muthe, mit Rath unserer Fursten und Graf-
fen, des Reichs Getreuen, mit Vollkommenheit Kayserl.
Macht und mit rechten Wissen, daß der Edle Friede-
rich Burggraff zu Nurnberg ebiglich alle solche Leben,
als sie in dem Hertzogthumben Herrschafften und Lan-
den, von den Ebrgenannten Hertzogen von Oesterreich
von alter geleben haben, und noch leben, von nieman-
den anders, weder von Romischen Kaysern Konigen und
dem Reich furbas ewiglich zu Leben nehmen sollen vid.
apend. document. Lit. E.* Ex quibus omnibus liquet,
haec feuda respectu Serenissimorum Marggrauiorum
esse

esse Imperii feuda, cum quibus videlicet immediate ab Imperatore inuestiuntur, ratione vero vasallorum subfeuda, utpote a Domo Brandenburgica dependentia.

§. XVIII.

Deinceps noli ea, quae a Per. Illustri de LVDE-
 VVIG in Comment. ad A. B. part. II. p. 1514. de feu-
 dis in Austria sitis indistincte adserta, ad nostra feu-
 da Brandenburgica in Austria adplicare, ubi haec in
 verba erumpit: *In Oesterreich ist dem Vasallen un-
 nommen seine Lehgutter zu verkauffen, oder durch
 letzten Willen iemand überlassen, ohne daß er nöthig hat,
 Lehsherrl. consens daruber zu suchen &c.* Facili enim
 negotio haec sententia non solum literis, quibus, quo-
 ties feuda clientes vendiderunt, oppignorarunt, per te-
 stamentum aliis reliquerunt, &c. consensum domini di-
 recti implorarunt, refutatur, verum etiam multis exem-
 plis, ubi ob hoc debitum officium a vasallis neglectum,
 vasalli, vel feudo plane sunt priuati, vel ex speciali gra-
 tia multa ipsis fuit iniuncta. Sic Priorissae & Con-
 uentui coenobii Imbachensis post Tobiae Gertingers
 (Lehnregers) obitum, renouationem inuestiturae
 feudi Durrenleis, anno 1645. petenti, ista a Sere-
 nissimis Dominis Dirigentibus illis fuit denegata,
 eo quod istud feudum absque praetio Dominorum
 consensu, ac resignatione, mediante emptione, a
 Marcell sunt nacti. Et licet multis interuenienti-
 bus precibus, ex speciali gratia consueta poena priua-
 tionis feudi remissa, non tamen ab omni poena
 prorsus erant immunes, ut potius grauioribus con-
 ditio-

64 DISS. P. II. DE DOM. DIR. SER. MARG. BRAND. IN AVSTR.
ditionibus in poenam adiectis de nouo cum hoc feudo
sunt inuestiti. Alia exempla enumerare super-
sedeo.

§. XIX.

Quibus omnibus plura quidem annectere
possem, sed ne limites propositi transgredi, neque
ansam atque occasionem aliis praebere videar, qui
alicuius me arguant temeritatis, pedem heic figo,
coronidis loco protestando referuans, vt omnia
saluis vnuscuusque iuribus sint exposita: sin ve-
ro quaedam, me inuito, irrepserint veritati repugnan-
tia, magis hoc tribuas incuriae meae atque insci-
entiae, quam vt ea in praeiudicium Serenissimorum
Marggrauorum interpreteris, peto, contendoque.
Nil itaque superesse credo, quam pro Serenissi-
morum horum iurium Possessorum constanti incolu-
mitate, stabili fortuna, ac flore perpetuo NVMINI
ardentissimas fundere preces, suspiriaque.

FLOREAT VNIVERSA ROTENTISSIMA AO
SERENISSIMA DOMVS BRANDENVRGICA
VIGEATQVE.

S. D. G.

APPEN-

13

APPENDIX DOCUMENTORVM

Lit. A.

Ich Vhich von Chapelle Herrn Pilgrims Sur
vertzib öffentlich an diesem Prief allen de-
nen die nu sint oder nach uns chunphtich vver-
dent datz ich die Hantvest die mir mein Herr
der Purchgraf. Friedrich von Nurnberch gege-
ben hat, uber daz Dorff, datz Stettendorff
wiedergeben soll. Und ob datz war, datz
ich oder meiner Chindel an den vorgehonnden
Dorffe nitt gehoben mochte wveder mit Leben
noch mit Satzunge, gib In daruber diesen Prief
zu Urchunte, versiegelt mit mines Vreunds
Insigel Tragers fen Fengenbach und ich datz
minen bey mir nicht enbet. Ditz ist gesche-
hen den verichen Dato Erdfurt da san Chri-
stes Geburt was, tausend zweyhundert in
den Neuntzigsten Ieran sand Bonifacien tag.

Lit. B.

Nos Rudolphus Dei gratia Romanorum
I Rex

APPENDIX DOCUMENTORVM.

Rex semper Augustus ad universorum sacri imperii Romani notitiam cupimus pervenire, quod nos consideratis Nobilis Viri Friderici Burcgravii de Nuremberg dilecti fidelis nostri fidei meritis luminosis, quibus nos & sacrum Romanorum imperium prosequitur incessanter sibi castrum Seveld cum suis pertinentiis universis longe prius in feodum contulimus; quam Illustribus Alberto & Rudolfo principibus & filiis nostris karissimis ducatum Austriæ in feodum conferimus. Eidem Friderico de benignitate Regia & gratia speciali liberaliter indulgemus, quod ipsum castrum cum suis pertinentiis universis tantum a nobis & Romano Imperio teneat & possideat titulo feudali, quousque ipsum a præfatis filiis nostris recipere iubeamus. Nec volumus, quod in aliquo sibi præiudicet, quod sæpe dictum ab eisdem nostris filiis hæctenus non recepit, nec recipiet, priusquam sibi dederimus in mandatis. In quorum omnium testimonium præfens scriptum maiestatis nostræ sigillo iussimus communiri. Datum apud Vlmam Nonas Julii, Indictione XIV. Anno Domini

minit Millesimo Ducentesimo Octuagesimo sexto, Regni nostri anno Decimo Tertio.

Lit. C.

Nos Chunradus Dei gratia Frisingensis Episcopus notum esse volumus presentium inspectoribus universis, quod nos excellenti Viro Domino Friderico Burckgravio de Nurembergk propter fidem & devotionem, quam gerit & gessit actenus nobis & Ecclesiae Frisingensi universa feoda suber Ihesvelt sita circa Amstetten, que quondam vir discretus Henricus de Seveld a nobis in feodo tenuit & possedit, titulo contulimus feudali. Exhibemus nos pro ipso de eisdem feodis auctorem, quod vulgo geuver dicitur coram quocunque iudice competente. In cuius rei testimonium presentem cedulam praefato Domino F. tradimus nostri sigilli munimine roboratum Datum Viennae anno Domini Mille Ducentesimo LXX. septimo, nono Martii Kla.

Lit. D.

PROCLAMACIO.

Von Gots Gnaden wir Iohannes und Albert Gebrueder marggr. l. zu Brandenburg und Burggr. zu Nurnberg embieten allen und nitlichen Herrn Edlen Ritters und Knechten In dem Lande zu Osterreich under und ob der

APPENDIX DOCUMENTORUM.

ense gefessn, die dann von dem Burggr. zu Nurnl. leben
 haben Unfern gunstlichen Grus und alles gut zu vor an. E-
 deln gestrenge Erbern und Vesten besunder liben und ge-
 trewen, als wir nechst nach Abgange des Hochgebornen
 furstn unfers liebn Hern und Vaters Hern Friedrichs
 Marggrl. zu Brandenburg des Heilichn Romischen
 Reichs Erz-Kemmerers und Burggrl. zu Nurnbl. seliger
 gedechtnus Als sein rechte leipliche Erben des Burggr-
 thums zu Nurnbl. und der Lehen Im Lande zu Oster-
 reich darzu geharend dieselbn Lehen zu empfahn
 verkundigen und sie beruffen habn lassen, des euch
 auch ein benanter tag nemlichen Sankt Egidien tag In dem
 drey u. zigsten Jar zu nechst vergangen und In Iorsfrist
 darnach gesatz ist Als solchs unfer e. Brl. die dozumal dor-
 umbe angestlagen wurden clerlichen aufweisen. betten
 wir desmals den Edeln unfern besundern liben und ge-
 trewen Hansen von Ebersdorf Ritter &c. seligen zu un-
 fern Lehentrager und Volmechtiger anwalt die egemel-
 ten Unfers Lehen zu verleihen durch unfer besigelte Brl.
 besetigt gewidmet und gesatz der dann In der selbigen
 Jarfrist von tods wegen verschieden ist, Also das sullich
 beruffung ihren Vollgung nicht hat genemen migen und
 darumb das Ir uns sulcher gehorsam, pflicht und empfa-
 hung der gemelten lehen halb nicht lenger vor sein bedarf-
 fe: und wir uns auch In dem gen euch beweyfen, als die libl
 Gewonheit und lantleift zu Osterreich erfordern sein, Se-
 tzen wir euch nochmals einen enthaftigen tag, die obgemel-
 ten Lehen, was Ir bisshere nicht von uns empfahen sein fur-
 baß zu empfahen, don nechsten Sonntag letare zu mißfallen
 sehrstkunfftigen Wyen in die Stat zu kummen do selbsten
 und auf die obgeschrl. tag zeyt waltt unfer eyner mit sey-
 ner aygen Person zu Wien erschein Oder den Edeln Ge-
 strengen unfern besundern liben und Getrewen Forgen
 von Polckersdorff Ritter den Wir zu unserm Lehentrager
 und

APPENDIX DOCUMENTORVM.

und Richter der obgemelten Lehen gefazt und gemacht haben, dabin schicken, solche Lehen zu leyhen wie dan recht und in loblicher Gewohnheit herkommen ist, des unser und des izgenanten Unfern Lehentragern und Richtern kein Gebrauch sein sol sunder Uns gnediglych und herayr darinnen beweisen wolle, davon so waltet von sulchen obgeschribt. tag nicht aussenbleiben, dann welcher seiner Lehen zu empfangen auf den selben tag und in Iarsfrist nechst darnach folgende seumig wurde und sie von uns oder dem obgneten unfern Lehentragern und Richter nicht empfing, auch darzu tritt, als sich zu einem solchen gepüret. Als dann wolten wir mit demselben und auch den Verhalten und verschwigen Lehen thun und farn wie recht ist, da sol und mag sich ein iglicher nachrichten. Zu Vr kunde ditz B. l. mit unfern aufgedruckten Insiegeln versehen. Geben zu Wyen am Samstag vor Reminiscere In der Fasten, Anno Domini xxlvj.

Lit. E.

Kayser Carl IV. Leuterungs-Spruch wegen der Burggrafflichen Lehen in Oesterreich, de dato Prag 1363. d. Andrea.

Wir Carl von Gottes Gnaden Röm. Kayl. zu allen Zeiten, Mehrer des Reichs, und König zu Böhheim, bekennen und thun kundt öffentlich mit diesem Brieff, allen den, die Ihn sehen, oder hören lesen, wenn Wir vor etlichen Zeiten wohl kundlich unterweiset sijn das sich die Hertzogen von Oesterreich, des anzichen und annehmen mainen wie das die Edlen Burggraffen von Nurnberg, unser und des H. Reichs Getreuen, solch Lehen, als sie von wegen des Burggraffen Amts zu Nurnberg Leiben und von alter gelieben haben, die in ihrer Hertzogthumbern, und Herrschafften gelegen sind, von demselben Hertzogen von Oesterreich furbaß zu Lehen nehmen solten, und wann damit der obgenannten Burggraffen Recht, Gnade, Freyheit, und gute Gewohnheit, die sie von dem H. Reich. herbracht haben, kundlich und auch schädlich verschwect wurde, und davon das wir solcher Wandelung nicht gestatten wollen, das solches Burggraffen Amts, ein edles Gelt
des

APPENDIX DOCUMENTORVM.

des H. Reichs ist, so haben wir mit wohlbedachtem Muthe, mit Rath unserer Fürsten und Grafen, des Reichs Getreuen, mit Vollkommenheit Kayserl. Macht, und mit rechter Wissen das Geleutert, und Leutern das, urtheilen, sprechen und wollen, daß der Edle Friedrich Burggraff zu Nurnberg, unser, und des Reichs Lieber Getreuer, sein Erben und Nachkommen, ewiglich alle solche Lehen, als si sie den Herzogenthumen, Herrschafftien und Landen, der Ehrgeannten Hertzgen von Oesterreich, von Alter geliehen haben, und nach Lehen von Niemanden anders vvedern von Röml. Kayl. und Kanigen, und von dem Reich furbas ewiglich zu Lehn nehmen empfaben und haben sollen, und beynahmen vvolten, und meinen Wir, fur uns und alle unser Nachkommen an dem Reich, daß wir die ehengenannten Burggraffen, mit solchen Lehen als davor begriffen ist, besonder an die Hertzogen von Oesterreich, und gemeinlich an niemand anders, in keinen vweis, noch in keiner Geschicht, vweisen sollen, und das die ehengenannten Burggraffen von Nurnberg, nicht gebunden, oder pflichtig seyn, dieselben Lehen von iemanden anders zunehmen, empfaben, oder halten, und was darpieder geschehe, so meynen und vvolten wir mit Vollkommenheit Kayserl. Machte, und mit rechter wissen, daß es keine Krafft oder macht haben solle, und das es den ehengenannten Burggraffen von Nurnberg, Jhren Erben und Nachkommen, Ewiglich kein schaden bringen, mit Urkunde dies Brieffs, versiegelt, mit unser Kayl. Majestat Innsiegel, der geben ist zu Prag nach Christus Geburt, dreyzehen hundert Jahr, darnach in dem drey und sechzigsten Jahr, an S. Andreas tag, des Heyl. zwölff Bothen, unser Reich in dem achtzehenden, und des Kayserthumbs in dem neunenden Jahr.

FINIS.

ULB Halle

3

003 920 380

56.

BVRCARDI GOTTHELFII
STRUVII
JCTI CONSVMATISSIMI
SCHEDIASMA
DE
DOMINIO DIRECTO
IN ALIENO TERRITORIO,
CVM PRIMIS
RENNISSIMORVM MARGGRAVIORVM
BRANDENBVRGENSIVM TANQVAM BVRRGRAVIORVM
NORIBERGENSIVM IN AVSTRIA.

JENÆ apud FRANCISCVM BORTOLETTI 1743.

